

Nr 5.

Godkänd av första kammaren den 16 juni 1917.
Godkänd av andra kammaren den 16 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 5, 16, 72, 108, 122, 123, 151, 154, 171, 178, 186, 203 och 205 samt memorial nr 166, 191 och 206, första särskilda utskottets utlåtanden nr 1, 3 och 17 samt andra särskilda utskottets utlåtande nr 5.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut:

MARINEN. Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln i punkten 1 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare inom statsdepartementen, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, i det för sjöförvarsdepartementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen uppförda ordinarie anslaget för år 1918 beräkna en förhöjning från anslagets nuvarande belopp 40,400 kronor med 29,600 kronor till 70,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 5 häft. (Nr 5.)

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i särskild proposition (nr 230) föreslagit riksdagen att höja berörda anslag, nu 40,400 kronor, med 29,500 kronor till 69,900 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen bifallit denna Eders Kungl. Maj:ts framställning.

Marinförvaltningen och marinstaben.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 2 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, med godkännande av stat för marinförvaltningen av den lydelse, bilagan nr 1 vid det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höja anslaget till marinförvaltningen, nu 133,000 kronor, med 4,000 kronor till 137,000 kronor.

Å marinförvaltningens stat är för närvarande uppförd en kemist med avlöning av 5,000 kronor jämte fyra ålderstillägg efter 5, 10, 15 och 20 års tjänstgöring, vardera å 500 kronor. Härjämte är sedan några år tillbaka anställt ett biträde vid kemiska undersökningar med ett årligt arvode å extra stat av 3,000 kronor. Eders Kungl. Maj:t har nu gjort framställning om detta biträdes uppförande å ordinarie stat med en avlöning av 4,000 kronor för år, därav 3,500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter resp. 5, 10 och 15 års tjänstgöring. Arbetena å ämbetsverkets laboratorium hava nämligen alltmera växt i omfattning, och det har ansetts att för framtiden minst två kemister måste finnas där anställda. Genom den nu föreslagna anordningen skulle därjämte förefinnas bättre utsikter att för platsen vinna och bibehålla fullt lämplig person och sålunda kunna påräkna behöflig kontinuitet i arbetet.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende, får anmäla, att riksdagen med godkännande av stat för marinförvaltningen av den lydelse, bilagan nr 1 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höjt anslaget till marinförvaltningen, nu 133,000 kronor, med 4,000 kronor till 137,000 kronor.

3:o) Under punkt 3 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 bevilja

dels till beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden, till extra ordinarie

tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. ett förslagsanslag av högst 6,300 kronor,

dels ock till anställande av två extra revisorer i marinförvaltningen och till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes ett förslagsanslag av högst 9,650 kronor, därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

Mot vad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit har riksdagen icke haft något att erinra.

Riksdagen har alltså på extra stat för år 1918 beviljat

dels till beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. ett förslagsanslag, högst 6,300 kronor;

dels ock till anställande av två extra revisorer i marinförvaltningen och till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes ett förslagsanslag, högst 9,650 kronor, därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

4:o) I punkt 4 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av stat för marinstaben av den lydelse bilagan nr 2 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höja anslaget till marinstaben, nu 3,000 kronor, med 4,000 kronor till 7,000 kronor.

Till bestridande av en extra biträdesbefattning i marinstaben har riksdagen för vardera av åren 1915, 1916 och 1917 å extra stat anvisat ett belopp av 3,000 kronor. De åligganden, som tillkomma denna befattnings innehavare, vilken benämnts registrator och aktuarie, omfatta, förutom vanliga registratorsgörömmål, samlande och bearbetande av statistiska uppgifter dels beträffande flottans övnings- och andra kostnader och dels beträffande personalen, dess tillkomst och avgång, åldersförhållanden m. m., verkställande av kostnadsberäkningar beträffande flottans övningar samt andra för marinstaben erforderliga kostnadsberäkningar ävensom biträde med inom marinstaben förekommande utredningar, som avse förhållanden angående ekonomi och intendentur.

Då befattningen ifråga av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagits till uppförande å ordinarie stat, hava de med densamma förenade avlöningsförmåner ansetts böra upptagas med en begynnelselönen av 4,000 kronor, därav 2,200 kronor lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor

ortstillägg, jämte tre ålderstillägg, vardera å 500 kronor, efter resp. 5, 10 och 15 års tjänstgöring.

Som kompetensvillkor för tjänstens innehavare har chefen för marininstaben föreslagit genomgången utbildning för anställning såsom marinunderintendent. Departementschefen har emellertid, enär behövlig kompetens även på annat sätt kunde förvärfvas, icke ansett erforderligt, att ett dylikt villkor stadgades.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Beträffande frågan om viss kompetens för anställningen har riksdagen velat såsom sin mening uttala, att det av marininstabschefen ifrågasatta kompetensvillkoret lämpligen synes böra uppställas, särskilt med hänsyn till det ifrågavarande befattningshavare åliggande arbetet med verkställande av kostnadsberäkningar och andra utredningar av ekonomisk art.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med godkännande av stat för marininstaben av den lydelse, bilagan nr 2 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höjt anslaget till marininstaben, nu 3,000 kronor, med 4,000 kronor till 7,000 kronor.

Undervisningsverken.

5:o) I punkt 5 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av stat för sjökrigsskolan av den lydelse, bilagan nr 3 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till sjökrigsskolan, nu 45,497 kronor, med 2,572 kronor till 48,069 kronor.

Då riksdagen icke funnit något att erinra mot det sätt, varpå förevarande anslag blivit beräknat, har riksdagen, med godkännande av stat för sjökrigsskolan av den lydelse, bilagan nr 3 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till sjökrigsskolan, nu 45,497 kronor, med 2,572 kronor till 48,069 kronor.

6:o) I punkt 6 av femte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att godkänna stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagavlöning till officerare och

underofficerare vid flottan ävensom för mariningenjörkåren och för marinintendenturkåren av den lydelse, bilagorna nr 4—9 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisa;

dels ock att i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 5,943,656 kronor, med 404,273 kronor, till 6,347,929 kronor.

Enligt de beräkningar rörande *staten för flottans officerskår*, som verkstälts vid 1914 års senare riksdag, skulle personalbehovet med hänsyn till den av riksdagen för åren 1915—1919 beslutade nybyggnaden av fartygsmateriel komma att ställa sig på sätt, följande tabell utvisar:

Personal.	1914 års stat.	1919 års beräknade stat.	Ökning för åren 1915—1919.
Flaggmän	4	5	+ 1
Kommendörer	8	9	+ 1
Kommendörkaptener av 1:a graden	17	21	+ 4
" " 2:a " 	18	22	+ 4
Kaptener av 1:a klassen	65	88	+ 23
" " 2:a " 	31	44	+ 13
Löjtnanter	101	110	+ 9
Underlöjtnanter	50	55	+ 5
Fänrikar			
Summa	294	354	+ 60

I samband med personalberäkningarna förklarade sig 1914 års senare riksdag förutsätta, att den erforderliga personalökningen vid flottan skulle under perioden 1915—1919 komma att genomföras så, att flottans bemanning bleve fullt tillfredsställande.

En jämn fördelning av den av riksdagen godkända personalökningen på de mellanliggande åren skulle giva följande resultat:

Personal	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.
Flaggmän	4	4	4	4	5
Kommendörer	8	8	9	9	9
Kommendörkaptener av 1:a graden	19	20	20	21	21
» » 2:a »	19	20	21	22	22
Kaptener av 1:a klassen	68	73	78	83	88
» » 2:a »	33	36	39	41	44
Löjtnanter	104	105	106	108	110
Underlöjtnanter	51	52	53	54	55
Fänrikar					
Summa	306	318	330	342	354

För år 1917 beviljade riksdagen emellertid en ökning med allenast 6 officerare och upptager följaktligen 1917 års stat blott 324 löner.

Eders Kungl. Maj:t har för år 1918 äskat 18 nya officersbeställningar, varigenom antalet löner i staten skulle komma att uppgå till 342, eller det antal, som enligt 1914 års plan beräknats för samma år.

De 18 nya tjänsterna hava av Eders Kungl. Maj:t fördelats mellan officerskårens olika grader på följande sätt.

Kommendörkaptener av 1:a graden	2
Kommendörkapten av 2:a graden	1
Kaptener av 1:a klassen	7
» » 2:a »	4
Löjtnanter	2
Underlöjtnanter och fänrikar	2

Summa 18 officersbeställningar.

Antalet officerare i de olika graderna komme härigenom att bliva lika med det i planen för år 1918 upptagna med undantag av att antalet kommendörkaptener av 1:a graden ökats med 1 och antalet kaptener av 1:a klassen undergått motsvarande minskning. Anledningen härtill vore, att behovet av regementsofficerare sedan år 1914 väsentligen ökats.

Riksdagen har ansett sig böra godkänna vad Eders Kungl. Maj:t i fråga om dessa nya officersbeställningar föreslagit.

Vad därefter beträffar *staten för flottans underofficerskår* har Eders Kungl. Maj:t här icke föreslagit annan ökning än som år 1914 förutsatts

eller med 14 nya beställningar, och har riksdagen icke funnit någon anledning till erinran häremot.

I *staten för sjömanskåren* har Eders Kungl. Maj:t jämväl i enlighet med 1914 års plan begärt sådan ökning, som betingas av en jämn fördelning under återstående delen av femårsperioden 1915—1919 av de nya löner, som därunder skola uppföras å kårens stat.

I denna stat finnas upptagna anvisningar å 50,000 kronor till lega och 70,000 kronor till rekryteringskostnader. Rörande dispositionen av dessa anvisningar har riksdagen uttalat sig under punkt 82:o här nedan.

Eders Kungl. Maj:ts förslag till stat har riksdagen godkänt.

Vad därefter beträffar *mariningenjörkåren* har departementschefen framhållit vikten av att mariningenjörkåren tillföres och kan bibehålla ingenjörer, som äro verkligt skickliga och dugliga för detta värv samt äga förmåga att följa och föra framåt tekniken med avseende å krigsfartygsbyggnader, samt därför ansett det vara en bjudande nödvändighet att icke underlåta vidtagande av åtgärder, vilka, på samma gång de betingas av föreliggande personalbehov, äro ägnade att tjäna nu angivna syfte genom den ökade befordringsmöjlighet inom kåren, som därigenom beredes. I anslutning härtill har Eders Kungl. Maj:t begärt att å staten för mariningenjörkåren måtte från och med 1918 uppföras en marindirektör av 1:a graden och en mariningenjör av 1:a graden, 1:a löneklassen, ävensom en torpedingenjör. Beträffande den sistnämnde har anförts att såväl den betydande utveckling, som torpedvapnet under den senare tiden undergått, som ock särskilt den omständigheten, att det rationella bedrivandet av torpedtillverkningen vid torpedverkstaden i Karlskrona med nödvändighet krävde, att, utöver förut å stat uppförda 3 torpedingenjörer, ytterligare en dylik beställning nu uppfördes å mariningenjörkårens stat.

Av de ovannämnda 3 beställningarna är endast en beräknad i planen för mariningenjörkårens ökning under perioden 1915—1919.

Riksdagen har ansett sig böra medgiva, att en marindirektör av 1:a graden och en torpedingenjör uppföres å staten, varemot riksdagen icke bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag ifråga om mariningenjören av 1:a graden. Till följd härav har riksdagen låtit uppgöra nytt förslag till stat för mariningenjörkåren, slutande å ett belopp av 293,780 kronor (se bilaga A vid denna skrivelse).

Beträffande slutligen *staten för marinintendenturkåren* utvisar nedanstående tablå medeltalet av levnads- och tjänsteålder inom vissa tjänste-

grader i flottans officerskår och motsvarande tjänsteklasser i marinintendenturkåren den 1 januari 1916:

Tjänstegrad eller tjänsteklass.	Flottans officerskår.		Marinintendenturkåren.	
	Levnadsålder.	Tjänstålder.	Levnadsålder.	Tjänstålder.
Kapten, 2:a löneklassen, eller marinintendent av 1:a graden, 2:a löneklassen	33	11	48	25
Löjtnant eller marinintendent av 2:a graden	29	8	33	11
Underlöjtnant eller marinunderintendent	24	3	27	4

I detta ämne har departementschefen yttrat:

»Innehållet av denna tablå synes mig oförtydligt giva vid handen, att åtgärder äro av oavvisligt behov påkallade för att snarast möjligt råda bot för den betydande ojämnhet i fråga om levnads- och tjänstålder mellan officerskårens och marinintendenturkårens tre lägsta löneklasser, som tablån utvisar. Härvid synas mig statens och de enskilda intendenturtjänstemännens intressen nära sammanfalla. I betraktande av de mångskiftande göromål, som dessa tjänstemän hava att utföra, den stora medelsförvaltning och de omfattande och dyrbara förråd, som äro anförtrodda åt deras vård, samt de till avsevärda belopp årligen uppgående inköp för statens räkning, som genom dem verkställas, är det givetvis för staten av stor betydelse, att denna tjänstemannakår erhåller sådan avlöning och tjänsteställning, som motsvara deras ansvarsfulla värv. Framförallt måste beredandet åt intendenturtjänstemännen av tillfredsställande ekonomiska villkor vara en statsangelägenhet av sådan betydelse, att den icke får eftersättas. Ty om så sker, kan enligt sakens natur en ogynnsam återverkan härav uppkomma med hänsyn till intendenturtjänstemännens förmåga och intresse att på ett driftigt och uteslutande på tjänstens bästa inriktat sätt omhänderhava sina åligganden, liksom ock är att befara, att svårigheter för en tillfredsställande rekrytering av kåren kunna möta.»

Eders Kungl. Maj:ts nu framställda förslag, vilket avser att i möjligaste mån avhjälpa dessa missförhållanden, upptager samma antal beställningar som enligt nu gällande stat. Beställningarnas fördelning å de olika tjänsteklasserna har emellertid ändrats på följande sätt:

T j ä n s t e k l a s s .	A n t a l e n l i g t	
	gällande stat.	Eders Kungl. Maj:ts förslag.
Marinöverintendent	1	1
Förste marinintendent	3	6 *)
Marinintendent av 1:a graden, 1:a löneklassen	20	25
Marinintendent av 1:a graden, 2:a löneklassen	10	12
Marinintendent av 2:a graden	25	18
Marinunderintendent	12	9
Summa	71	71

*) Därav 2 i 1:a löneklassen och 4 i 2:a löneklassen.

Kostnaderna för marinintendenturkårens avlöning skulle vid bifall till Eders Kungl. Maj:ts omregleringsförslag uppgå till 321,510 kronor eller 30,145 kronor mera än enligt nu gällande stat.

Genom tillkomsten av 3 förste marinintendentstjänster skulle sammanlagda antalet tjänster i denna grad bliva 6. Denna ökning får anses av behovet påkallad i och för åstadkommande av en lämpligare proportion mellan tjänsterna inom de olika graderna av kåren och möjliggöra en förbättring av de nu mindre tillfredsställande befodringsförhållandena. Det lärer få anses självfallet, att två av dessa tjänster skola avses för de båda chefsintendenterna. Vad beträffar de 4 återstående tjänsterna i samma grad torde, även om de båda befattningarne såsom stationsintendenter vid flottans stationer till följd av vikten och omfånget av de med desamma förenade göromålen kunna anses vara av den natur, att innehavarne därav böra hava förste marinintendents tjänsteställning, något fastlåsande av dessa förste marinintendentstjänster med vissa tjänstebefattningar inom kåren icke böra ifrågakomma. Det torde nämligen ur statens synpunkt vara lämpligare, att de inom kåren förefintliga befattningarne besättas med de tjänstemän, som, oberoende av tjänsteställning, finnas genom personliga egenskaper mest lämpade att bestrida respektive befattningar. Med tillämpande av denna grundsats kunna förste marinintendentstjänsterna också på ett rättvist sätt besättas med dem, som genom förtjänst och skicklighet gjort sig därav förtjänste.

Mot det framlagda förslaget i övrigt har riksdagen icke haft anledning till erinran.

Avlöning till flottans kårer och stater har av Eders Kungl. Maj:t för år 1918 beräknats på följande sätt.

	För år 1917 av riksdagen anvisat.	För år 1918 beräknat behov.	Ökning.	Minskning.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Officerskåren	802,240	853,080	50,840	—
Reservofficerare under 1:a tjänstgöring och re- petitionsövning, förslagsvis	46,439 60	46,439 60	—	—
Reservofficersaspiranter	27,900	27,900	—	—
Underofficerskåren	881,130	898,530	17,400	—
Sjömanskåren	2,405,537 50	2,665,490	259,952 50	—
Skeppsgossekåren	34,767 50	34,767 50	—	—
Mariningenjörkåren	279,455	299,740	20,285	—
Marinintendenturkåren	291,365	321,510	30,145	—
Reservmarinintendentaspiranter	4,005	4,005	—	—
Ecklesiastikstaten	8,900	8,900	—	—
Marinläkarkåren	146,385	146,385	—	—
Poliskåren	77,100	77,100	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och under- officerare, förslagsvis	303,880	315,940	12,060	—
Indragningsstaten samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	5,338 66	5,338 66	—	—
Dagavlönning till officerare och underofficerare, förslagsvis	941,170 75	976,904 25	35,733 50	—
Avrundat med	865 99	— 99	—	865
Summa	6,256,480	6,682,031	426,416	865
Därav 95 %	5,943,656	6,347,929		

Den reducering av Eders Kungl. Maj:ts förslag, som riksdagen företagit i fråga om staten för mariningenjörkåren, medför en minskning i statens slutsumma med 5,960 kronor ävensom något minskade utgifter för inkvarteringsbidrag, vilket senare riksdagen dock icke med hänsyn till anslagets natur av förslagsanslag ansett behöva medföra någon ytterligare nedsättning i anslaget.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* godkänt stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagavlönning till officerare och underofficerare vid flottan ävensom för mariningenjörkåren och för marinintendenturkåren av den lydelse, bilagorna nr 4—7 samt 9 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln och bilagan A vid denna skrivelse utvisa;

dels ock i riksstaten för år 1918 ökat förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 5,943,656 kronor, med 398,313 kronor till 6,341,969 kronor.

7:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t under punkt 7 föreslagit, har riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående sjunde huvudtiteln angivna grunder, av *extra lönetillägg för år 1917* åt en del tjänstemän och be-tjante i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförsvarsdepartementet, på extra stat för år 1918 anvisat såsom förslagsanslag ett be-lopp av 500 kronor.

8:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 8 gjorda framställning har riksdagen i riksstaten för år 1918 minskat förslags-anslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 5,000 kronor, med 700 kronor till 4,300 kronor.

9:o) I en till riksdagen avlåten, den 27 april 1917 dagtecknad proposition (nr 300) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvars-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för utbetalande av krigstjänstpremier, i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder, till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera nämnda belopp redan under inneva-rande år.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition avser att bereda särskild ersättning i form av krigstjänstpremier åt viss personal vid flottan, som med gott vitsord fullgjort en längre tids krigstjänstgöring. Krigstjänst-premierna hava ansetts böra utgå med ett belopp motsvarande 20 kronor i månaden, samt i allmänhet böra tilldelas personalen i en summa vid tjänstgöringstidens slut för att bereda densamma ekonomiskt stöd under den närmaste tiden därefter.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om särskilda krigstjänstpremier.

Beträffande grunderna för premiernas utbetalande har emellertid riksdagen velat ifrågasätta, om icke utbetalning av desamma kan ske även på annat sätt än det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *för utbetalande av krigs-tjänstpremier till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera nämnda belopp redan under inne- varande år.

Intendenturen.

10:o) Under punkt 9 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, nu 524,451 kronor, med 30,761 kronor till 555,212 kronor.

Kostnaderna för manskapets beklädnad hava, enligt vad departementschefen anfört, avsevärt ökats genom de till följd av kriget stegrade materialprisen. De ökade kostnaderna hade visserligen till en tid kunnat täckas genom de reservationer, som uppstått å anslaget till följd av vakanser inom sjömanskåren, och ännu vid 1915 års utgång hade sålunda förefunnits dylika reservationer till belopp av 17,770 kronor 16 öre. De alltjämt stigande materialprisen liksom även den minskning i antalet vakanser, vilken åstadkommits därigenom att manskap efter tilländalupen tjänstetid kvarhållits i tjänst, hade emellertid samverkat därhän, att några reservationer på anslaget icke för närvarande kunde påräknas, utan komme i stället redan vid 1916 års utgång en brist i anslaget att förefinnas. Med hänsyn härtill har departementschefen funnit försiktigheten bjuda att medel nu äskades för att täcka de ökade kostnaderna. I likhet med vad som begärts i fråga om anslaget till arméns munderingsutrustning, hava dessa ökade kostnader upptagits i ett särskilt extra anslag till förstärkning av det ordinarie. Det extra anslaget har beräknats utgå med 20 procent av det ordinarie anslagets belopp. Sistnämnda anslag åter har för år 1918 av Eders Kungl. Maj:t föreslagits till 555,212 kronor eller 30,761 kronor mera än för innevarande år. Denna ökning är föranledd dels av nödvändigheten att beräkna visst belopp till beredande av fri tvätt för stammanskapet, dels ock av att sjömanskårens numerär för år 1918 föreslagits ökad med 100 man.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, uppgick den av departementschefen omnämnda bristen å detta anslag redan vid 1916 års utgång till omkring 89,000 kronor. Då det av Eders Kungl. Maj:t nu begärda förstärkningsanslaget upptagits till 111,000 kronor, skulle således till mötande av de ökade utgifterna under åren 1917 och 1918 kunna disponeras allenast ett belopp av omkring 22,000 kronor. Då det torde kunna ifrågasättas, om detta senare belopp kommer att visa sig tillräckligt för ändamålet, har riksdagen velat uttala önskvärdheten av att i avseende å ifrågavarande anslag sådana anordningar för framtiden vidtagas, att det ordinarie anslaget och förstärkningsanslaget,

därest dylikt skulle vidare erfordras, komma att bliva tillfyllest för det budgetår, de avse.

I övrigt har riksdagen icke haft något att erinra beträffande grunderna för beräkningen av förevarande anslag.

Riksdagen har alltså i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, nu 524,451 kronor, med 30,761 kronor till 555,212 kronor.

11:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 111,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav disponera erforderlig del redan under år 1917.

12:o) I punkt 11 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 2,092,236 kronor, med 29,423 kronor till 2,121,659 kronor.

Beräknat enligt hittills följda grunder skulle förevarande anslag för år 1918 sluta å ett belopp av 2,121,659 kronor. Då emellertid de till grund för denna anslagsberäkning liggande portionsprisen äro betydligt lägre än de i verkligheten rådande, har en förstärkning av anslaget ansetts nödvändig. Med hänsyn till att portionsprisen vid den tidpunkt, då anslaget är avsett att tagas i bruk, icke för närvarande kunna med någon tillförlitlighet beräknas, har Eders Kungl. Maj:t funnit lämpligt att stanna vid en förhöjning av 20 procent å anslagets belopp eller 424,300 kronor. I likhet med vad som skett med motsvarande anslag under fjärde huvudtiteln, har detta belopp äskats å extra stat såsom förstärkning till det ordinarie anslaget.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, har i riksstaten för år 1918 ökat förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan, nu 2,092,236 kronor, med 29,423 kronor till 2,121,659 kronor.

13:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad riksdagen i punkt 12 här ovan anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 424,300 kronor.

Nybyggnad och underhåll.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 13 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i rikstaten för år 1918 öka reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,035,950 kronor, med 126,950 kronor till 3,162,900 kronor.

Då flera faktorer, som skulle kunna inverka på bestämmandet av en reviderad normal underhållsplan för flottan under år 1918, ännu äro under utredning eller eljest icke äro givna, har Eders Kungl. Maj:t beträffande kostnaderna för en sådan normalplan icke funnit anledning föreslå något annat än som angivits i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag, varvid dock i ett par fall mindre avvikelser härifrån ägt rum.

Sälunda har i enlighet med riksdagens år 1916 uttalade mening ett belopp av 6,350 kronor, utgörande underhållskostnaden för viss från flottan till kustartilleriet överflyttad materiel m. m., beräknats å anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel i stället för å flottans underhållsanslag.

Vidare har ett belopp av 64,000 kronor — motsvarande $\frac{4}{5}$ av den summa av 80,000 kronor, varmed förevarande anslag för år 1919 av 1914 års senare riksdag beräknats högre än i propositionen nr 60 till samma riksdag — lagts till det i övrigt för år 1918 beräknade anslagsbeloppet.

Slutligen har upptagits en utgiftspost om 9,600 kronor för underhåll av de byggnader vid örlogsdepån i Göteborg, vilka avses för flottan.

Då ifrågavarande anslag i förutnämnda proposition nr 60 för år 1918 upptagits med 3,095,650 kronor, har detsamma nu av Eders Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt:

Beräknat enligt proposition nr 60	3,095,650 kronor
Av 1914 års senare riksdag uppskattad merkostnad	64,000 »
Underhåll av byggnader i Göteborg.....	9,600 »
	<hr/>
Avgår:	3,169,250 kronor
Underhåll av viss till kustartilleriet överlämnad materiel m. m.	6,350 kronor
	<hr/>
	Summa 3,162,900 kronor

Då riksdagen icke funnit något att erinra rörande grunderna för anslagets beräkning, har riksdagen i riksstaten för år 1918 ökat reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,035,950 kronor, med 126,950 kronor till 3,162,900 kronor.

15:o) Under punkt 14 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det av 1914 års riksdag för nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel beviljade anslaget å 32,000,000 kronor anvisa på extra stat för år 1918 ett belopp av 6,400,000 kronor.

Förevarande förslag står i överensstämmelse med den i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag antagna förutsättningen, att nybyggnadsanslaget borde jämnt fördelas på de särskilda åren i nybyggnadsperioden 1915—1919.

På grund härav har riksdagen av det utav 1914 års riksdag för *nyanskaffning under åren 1915—1919 av krigsfartygsmateriel* beviljade anslaget å 32,000,000 kronor anvisat på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 6,400,000 kronor.

16:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 73 angående vissa åtgärder för sjöförsvarets stärkande har riksdagen, på sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, till *anskaffning av undervattensbåtmateriel* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 4,200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 15 föreslagit riksdagen att för anskaffning av flygbåtmateriel på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 135,000 kronor.

1916 års riksdag beviljade i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts då framställda förslag på extra stat för år 1917 ett anslag av 135,000 kronor för anskaffning av flygbåtmateriel.

Den nu föreliggande framställningen grundar sig på en av chefen för marinstaben framlagd och av marinförvaltningen biträdd plan för anskaffning av flygbåtar m. m., för vars genomförande enahanda belopp vore erforderligt för år 1918.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av till ärendet hörande handlingar av hemlig natur, har ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förslag och har alltså *för anskaffning av flygbåtmateriel* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

18:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 259 angående anordnande av förvaringsskjul för flygbåtar m. m. har riksdagen,

på sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, utöver det av 1916 års riksdag till anordnande av förvaringsskjul för flygbåtar m. m. beviljade anslaget å 120,100 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 20,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

19:o) I punkt 16 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1916 års riksdag till utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona beviljade anslaget av 1,350,000 kronor anvisa på extra stat för år 1918 ett belopp av 275,000 kronor.

I skrivelse den 14 juni 1916 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel (punkt 24) har riksdagen ej mindre anmält, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag till utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona beviljat ett anslag av 1,350,000 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisat ett belopp av 250,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp under år 1916 av tillgängliga medel förskjuta 100,000 kronor, än även anhållit, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta utreda dels lämpligheten av att ordna varvsdriften i Karlskrona så, att varvet sattes i stånd att utföra reparation och nybyggnad av andra för staten avsedda fartyg än krigsfartyg, dels de åtgärder utöver de i vederbörande kommittéförlag angivna, som härför bleve erforderliga.

Det nu äskade beloppet utgör den del av ifrågavarande anslag, som jämlikt den till grund för Eders Kungl. Maj:ts förslag till 1916 års riksdag liggande utredningen beräknats skola utgå för år 1918.

Beträffande de av riksdagen i denna fråga begärda särskilda utredningarna har departementschefen meddelat, att desamma påbörjats, men ännu icke hunnit slutföras.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t i förevarande punkt föreslagit, har riksdagen av det utav 1916 års riksdag till *utvidgning och modernisering av flottans varv i Karlskrona* beviljade anslaget av 1,350,000 kronor anvisat på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 275,000 kronor.

20:o) Under punkt 17 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att utöver det av 1916 års riksdag för anskaffning av två tankpråmar för oljetransport beviljade anslaget å 110,000 kronor för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 72,080 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år.

Kostnaderna för ifrågavarande två tankpråmar, vilka äro avsedda en för vardera av flottans stationer i Karlskrona och Stockholm, voro

icke beräknade med hänsyn till de på senare tiden väsentligt stegrade priserna å materialier och arbete. Då det vore nödvändigt att snarast möjligt erhålla dessa pråmar, av vilka en redan påbörjats, har Eders Kungl. Maj:t till täckande av de ökade byggnadskostnaderna nu äskat ett anslag av 72,080 kronor.

Då riksdagen icke funnit något att erinra mot det sålunda föreslagna beloppet, får riksdagen anmäla, att riksdagen, utöver det av 1916 års riksdag för *anskaffning av två tankpråmar för oljetransport* beviljade anslaget å 110,000 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 72,080 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år.

21:o) I punkt 18 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för undervattensbåtars ackumulatorbatterier, för utvidgning av tryckluftsystemet vid ingenjördepartementets verkstäder därstädes, för förlängning av nämnda departements arbetsskjul nr 1 samt för utvidgning av departementets kopparslagarverkstad bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 112,500 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav disponera 67,500 kronor redan år 1917.

Riksdagen, som funnit de föreslagna anordningarna välbetänkta, har i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts hemställan för *anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för undervattensbåtars ackumulatorbatterier, för utvidgning av tryckluftsystemet vid ingenjördepartementets verkstäder därstädes, för förlängning av nämnda departements arbetsskjul nr 1 samt för utvidgning av departementets kopparslagarverkstad* beviljat på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 112,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav disponera 67,500 kronor redan år 1917.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 19 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag för anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra anslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 250,000 kronor.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 4 april 1917 dagtecknad proposition (nr 172), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen m. m. bevilja ett anslag av 542,000 kronor samt därav

på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 250,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp disponera erforderlig del redan under innevarande år.

I statsverkspropositionen till 1916 års riksdag föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen att till uppförande av en byggnad för beklädnadsverkstäder och beklädnadsförråd vid flottans station i Karlskrona — i vilken byggnad jämväl skulle inrymmas lokaler för stationsintendenturen och beklädnadsintendenten vid stationen — bevilja ett anslag av 300,800 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 100,270 kronor.

Av det begärda anslaget, som avsetts att fördelas på tre år, hade för nybyggnad av beklädnadsverkstäder och förråd beräknats ett belopp av 270,800 kronor samt för maskinella anordningar i de nya verkstäderna 30,000 kronor.

I skrivelse den 14 juni 1916 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel anförde riksdagen i denna fråga följande:

Att de nuvarande skrädleri- och skomakeriverkstäderna vid Karlskrona station såväl ur hygienisk synpunkt som i andra hänseenden måste betecknas såsom otillfredsställande, funne riksdagen framgå av den i ärendet lämnade utredningen; och vore riksdagen övertygad därom, att en nybyggnad för ifrågakvarande verkstäder med tillhörande förråd vore av behovet påkallad.

Vid uppgörande av förslag till sådan nyanläggning syntes utgångspunkten böra vara den kapacitet, som verkstäderna borde besitta; härutinnan lämnade emellertid statsrådsprotokollet icke närmare upplysning. För frågans bedömande syntes därför utredning i nämnda hänseende erforderlig. Emellertid hade vid ärendets behandling inom riksdagen fråga uppstått, huruvida det icke kunde ur ekonomisk synpunkt vara fördelaktigt att för framställande av beklädnad åt marinens manskap inrätta en centralverkstad med erforderliga moderna arbetsmaskiner och sådan tillverkningskapacitet, att marinens behov, åtminstone under normala förhållanden, kunde därifrån tillgodoses. Även om en dylik verkstad komme till stånd, erfordrades tydligen å de övriga platser, där marinens manskap till större antal vore förlagt, smärre verkstäder för utförande av passning, omsyn, rengöring och reparationer m. m. av beklädnaden.

Utan att i detta sammanhang uttala sig om den lämpligaste platsen för en centralverkstad, ansåge riksdagen likväl, att utredning i förenämnda avseende borde förebringas, innan ärendet av riksdagen avgjordes. Då Eders Kungl. Maj:t i sitt förslag förutsatt en byggnadstid

av tre år, men det icke torde vara uteslutet, att en ny verkstadsanläggning kunde uppföras under loppet av två år, skulle färdigställandet av beklädnadsverkstaden icke behöva genom den ifrågavarande utredningen fördröjas över den tidpunkt, som av Eders Kungl. Maj:t beräknats, därest förslag i ärendet förelades 1917 års riksdag.

På grund av det anförda ansåg sig riksdagen icke kunna biträda det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Med anledning härav har marinförvaltningen verkställt utredning rörande den ifrågasatta centrala beklädnadsverkstaden. Denna utredning har givit vid handen, att verkstaden lämpligen borde förläggas till Karlskrona samt att anläggningskostnaderna för densamma beräknades uppgå till 542,000 kronor.

Den föreslagna anläggningen är avsedd att inrymma dels skräddar- och skomakarverkstad, av vilka den förra beräknats för 130 och den senare för 50 arbetare, dels ock förrådslokaler med fullt tillräckligt utrymme för såväl de materialier, som erfordras för tillverkningen av kläder och skodon, som ock den färdiga beklädnad, som skall hållas i förråd för stammanskapet. Därest arbetarnas antal skulle vid forcerat arbete behöva tillfälligtvis ökas, finnes härför i båda verkstäderna tillräckligt utrymme.

Med stöd av ovanberörda år 1916 gjorda uttalande och den i anledning därav verkställda utredningen har riksdagen ansett sig böra bifalla det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget. Då möjlighet synes föreligga att å skomakarverkstaden tillverka skodon för tillgodo-seende av jämväl andra statens behov än marinens, har riksdagen velat uttala önskvärdheten av att anläggningen utnyttjas i största möjliga utsträckning.

Riksdagen, som tillika förutsätter, att tillverkningen kommer att ske under fullt fackmässig ledning, har alltså till *anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen m. m.* beviljat ett anslag av 542,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 250,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp disponera erforderlig del redan under innevarande år.

23:o) I punkt 20 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att, utöver det av 1916 års riksdag för anskaffning av transportmedel för flottans varv i Karlskrona beviljade anslaget å 38,000 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 30,100 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta ut-anordna sistnämnda belopp redan under innevarande år;

dels ock att för anskaffning av en kolpråm för flottans varv i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 25,000 kronor.

Det av 1916 års riksdag beviljade anslaget å 38,000 kronor, som avsåg anskaffande av en motorbåt och en kolpråm av järn såsom ersättning för föråldrad transportmateriel vid Karlskrona varv, har med hänsyn till nuvarande höga material- och arbetspriser visat sig otillräckligt. I anledning härav har Eders Kungl. Maj:t funnit ett tilläggsanslag å 30,100 kronor erforderligt.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t sålunda och i övrigt under denna punkt äskat, har riksdagen *dels* utöver det av 1916 års riksdag för *anskaffning av transportmedel för flottans varv i Karlskrona* beviljade anslaget å 38,000 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 30,100 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år, *dels ock* för *anskaffning av en kolpråm för flottans varv i Karlskrona* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

24:o) Under punkt 21 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till plåtslagarverkstäderna vid flottans varv i Stockholm m. m. bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 110,800 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts till 1916 års riksdag gjorda framställning beviljade riksdagen för tillbyggnader till vissa verkstäder vid flottans varv i Stockholm m. m. på extra stat för år 1917 ett anslag av 85,900 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1916.

De medel, som av Eders Kungl. Maj:t nu äskats, äro avsedda för utförandet av följande utav marinförvaltningen redan år 1915 föreslagna byggnadsanordningar vid varvet, beträffande vilka departementschefen ansett, att de icke längre kunde uppskjutas, nämligen *dels* tillbyggnad av ingenjördepartementets plåtslagarverkstäder, *dels* uppförande av nytt kanonskjul för artilleridepartementet samt inredning av artilleridepartementets nuvarande kanonskjul till järnförråd för ingenjördepartementet, *dels ock* anordnande och inredning av ny lokal för förrådet av gjutmodeller.

Vid tiden för avgivande av förevarande förslag hade Eders Kungl. Maj:ts proposition angående flottstationen i Stockholm ännu icke avlåtits till riksdagen.

Då emellertid förslag rörande utvidgning m. m. av flottans station i Stockholm sedermera framlagts, men riksdagen för närvarande icke ansett sig böra fatta ståndpunkt i ärendet, synes även Eders Kungl. Maj:ts framställning i denna punkt, vilken har nära samband med nyssnämnda fråga, icke nu av riksdagen böra avgöras.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen funnit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke för närvarande böra av riksdagen bifallas.

25:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 22 gjorda framställning har riksdagen till *kajbyggnad vid flottans station i Stockholm* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 21,850 kronor.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 23 föreslagit riksdagen att för uppförande av en torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 81,900 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

Förevarande förslag avser att genom uppförande av en tillbyggnad av sten invid den nuvarande torpedförrådsbyggnaden bereda erforderlig förvaringsplats för den modernare torpedmaterielen vid Stockholms station. Den träbyggnad, vari stationens torpedförråd för närvarande är inrymt, är av provisorisk beskaffenhet och har med hänsyn till det av 1914 års senare riksdag antagna nybyggnadsprogrammet för flottan och den därmed sammanhängande ökningen i torpedanskaffningen visat sig otillräcklig. I förslaget ingå även förbättrade anordningar för torpedernas transport mellan förrådet och kajen.

Under hänvisning till vad riksdagens år 1915 församlade revisorer uttalat angående olämpligheten av att den särdeles dyrbara torpedmaterielen förvarades i en för eldfara utsatt träbyggnad, får riksdagen anmäla, att riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen förutsätter dock, att, därest Eders Kungl. Maj:t, oavsett det läge, vari frågan om flottstationen för närvarande befinner sig, likväl anser sig böra redan i år igångsätta uppförandet av ifrågavarande förrådsbyggnad, platsen för densamma väljes på sådant sätt, att byggnaden kan komma till användning, om stationen utvidgad kommer att bibehållas på sin nuvarande plats.

Riksdagen har alltså för *uppförande av en torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 81,900 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 24 föreslagit riksdagen att för anskaffning av transportmedel för flottans varv i Stockholm bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 50,500 kronor.

För det av Eders Kungl. Maj:t i denna punkt begärda anslaget avses att anskaffa en mindre bogserbåt samt en motorbåt med bogseringsanordning, varigenom kostnaderna för bogseringar vid varvet skulle kunna nedbringas.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla detta Eders Kungl. Maj:ts förslag och har sålunda för *anskaffning av transportmedel för flottans varv i Stockholm* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 50,500 kronor.

28:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 25 gjorda framställning har riksdagen för *anskaffning av en motorbåt för skeppsgossekåren i Marstrand* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 11,500 kronor.

29:o) I punkt 26 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1916 års riksdag till anordnande av en örlogsdepå vid Göteborg beviljade anslaget å 360,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 120,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda summa disponera erforderligt belopp redan under år 1917.

Förevarande förslag står i överensstämmelse med den av 1916 års riksdag för örlogsdepås anordnande godkända förutsättningen, att kostnaderna för densamma borde jämnt fördelas på vart och ett av åren 1917—1919.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen av det utav 1916 års riksdag till *anordnande av en örlogsdepå vid Göteborg* beviljade anslaget å 360,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 120,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda summa disponera erforderligt belopp redan under år 1917.

Övningar.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,550,000 kronor, med 278,000 kronor till 3,828,000 kronor.

Förevarande anslag beräknades i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag för år 1918 till ett belopp av 3,645,000 kronor, vilken

summa av Eders Kungl. Maj:t nu lagts till grund för anslagsberäkningen.

I enlighet med ett framställt förslag angående sjöstyrkornas organisation, vilket avser att bereda ökad fasthet åt denna organisation, särskilt under de tider av året, då sjöstyrkorna äro förlagda till flottans stationer för övningar, ävensom ökad krigsberedskap åt torped- och minvapnen, har Eders Kungl. Maj:t under detta anslag ytterligare begärt ett belopp av 195,000 kronor.

Därjämte har en summa av 20,000 kronor av Eders Kungl. Maj:t äskats till bestridande av kostnaderna för vissa i statsrådsprotokollet närmare angivna ändamål, bl. a. för vissa övningar med Sveriges frivilliga motorbåtskår.

I anslaget har emellertid kunnat företagas viss minskning, på grund av att kostnaderna för vissa till sjökadetterna utgående förmåner i anslutning till 1916 års riksdags uttalande i ämnet icke vidare upptagas å detta anslag. Dessa kostnader hava beräknats till 32,000 kronor.

För år 1918 har följaktligen anslaget av Eders Kungl. Maj:t uppförts med $(3,645,000 + 195,000 + 20,000 - 32,000 =) 3,828,000$ kronor.

I skrivelse den 14 juni 1916 har riksdagen bl. a. uttalat, att frågan om tilldelande av särskilt flygtillägg syntes utgöra ett spörsmål, varöver riksdagens mening borde inhämtas.

Då flygtillägg numera utgår från förevarande anslag, har departementschefen med anledning härav meddelat, att chefen för marinstaben i skrivelse den 7 augusti 1916 på förekommen anledning hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte medgiva, att omförmälda flygtillägg finge under nu anbefalld mobilisering från mobiliseringens början tills vidare utgå även till värnpliktiga. Visserligen tillhörde de värnpliktiga marinens personal och borde i sådan egenskap komma i åtnjutande av flygtillägg, men med hänsyn till frågans principiella innebörd och då riksdagen i omförmälda skrivelse den 14 juni 1916 uttalat, att frågan om tilldelande av särskilt flygtillägg syntes utgöra ett spörsmål, varöver riksdagens mening borde inhämtas, hade departementschefen ansett sig böra anmäla chefens för marinstaben berörda framställning.

Vid sådant förhållande har riksdagen ansett sig böra här upptaga ärendet till behandling. Utan att i detta sammanhang vilja ånyo beröra frågan om lämpligaste formen för dylik avlöning, har riksdagen emellertid ansett riktigast, att då flygtillägg för närvarande åtnjutes av fast anställd personal tillhörande marinen, även värnpliktiga, som fullgöra samma tjänstgöring och därvid löpa samma risker, böra komma i åtnjutande av enahanda förmåner i detta avseende.

Å förevarande anslag förefanns, enligt vad departementschefen upplyst, vid början av innevarande år en reservation av omkring 400,000 kronor. Till täckande av de ökade kostnaderna för kol och ammunition m. m., som betingats av de senare årens prisstegringar, har emellertid ett belopp motsvarande 20 procent av det ordinarie anslaget summa ansetts böra finnas tillgängligt. Med hänsyn till förefintligheten av nyssnämnda reservation har emellertid det belopp, som ytterligare erfordras, kunnat begränsas till omkring 10 procent av anslaget slutsumma för år 1918 eller 380,000 kronor. Detta belopp har också av Eders Kungl. Maj:t äskats å extra stat för år 1918, vilket närmare framgår av nästföljande punkt.

Riksdagen har med hänsyn till nu rådande förhållanden ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit och har alltså i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,550,000 kronor, med 278,000 kronor till 3,828,000 kronor.

31:o) Med åberopande av vad riksdagen under närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 380,000 kronor.

Artilleribehov.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 30 under denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 till skjutförsök och inskjutning av kanoner uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 40,000 kronor.

Till skjutförsök och inskjutning av kanoner har riksdagen under en längre följd av år anvisat medel genom extra anslag under femte huvudtiteln.

Från ifrågavarande anslag hava bestritts kostnaderna i främsta rummet för erforderlig årlig prövning i viss tur och ordning av marinens ammunitionsförråd, vidare för inskjutning av kanoner och kastpjäser och slutligen för sådana skjutförsök, som äro oundgängligen erforderliga för utredande av frågor rörande artillerimaterielen, ammunitionen och deras utveckling. I den mån ammunitionsförråden växt, hava också kostnaderna för ammunitionens prövning stegrats. Med den hastiga utveckling, som artillerimaterielen och ammunitionen undergå, har jämväl behovet av inskjutningar och försöksskjutningar alltmer ökat.

Redan 1903 års riksdag bestämde ifrågavarande anslag till 30,000 kronor. Med detta belopp utgick anslaget därefter — med undantag för en år 1907 vidtagen tillfällig höjning, avsedd för anskaffning av en tubkanon för grövre kusthaubitser — under vart och ett av åren 1904—1911. Efter framställning av Eders Kungl. Maj:t höjde 1911 års riksdag anslagets belopp för år 1912 till 35,000 kronor, varmed det även upptogs i 1913 och 1914 års stater. Från och med år 1915 har sedermera anslaget upptagits till 40,000 kronor.

Med hänsyn därtill att de ändamål, som skulle med detta anslag tillgodoses, vore av stadigvarande art, har Eders Kungl. Maj:t ansett, att anslaget nu borde uppföras såsom reservationsanslag å ordinarie stat med ett belopp av 40,000 kronor.

Då riksdagen icke haft något att häremot erinra, får riksdagen anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1918 till skjutförsök och inskjutning av kanoner uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 40,000 kronor.

33:o) Under punkt 31 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till nya kärnrör för kanoner vid flottan bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 60,000 kronor.

För nu ifrågavarande ändamål hava medel av flera föregående riksdagar beviljats. Anslaget avser att för vidmakthållande av flottan tillhörande kanoner i fullt användbart skick kunna ersätta förslitna kärnrör.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen *till nya kärnrör för kanoner vid flottan* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

34:o) I punkt 32 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffning av tubkanoner för flottan bevilja ett anslag av 75,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 37,500 kronor.

För att kunna nedbringa kostnaderna för ammunition m. m. användas såsom övningsmateriel s. k. tubkanoner av större och mindre kaliber, vilka insätts i loppet på de kanoner, med vilka övning pågår. Då brist å dylika tubkanoner förefinnes, har Eders Kungl. Maj:t till avhjälpande härav äskat ett belopp av 75,000 kronor att jämnt fördelas på två år.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla detta förslag och har alltså *till anskaffning av tubkanoner för flottan* beviljat ett reservationsanslag av 75,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisat ett belopp av 37,500 kronor.

35:o) I punkt 33 under denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av kanoner och kulsprutor i reserv för flottans fartyg beviljade anslaget av 275,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 90,000 kronor,

dels ock att för omförmälda ändamål bevilja ett ytterligare anslag av 65,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 32,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp disponera 22,000 kronor redan under innevarande år.

För ifrågavarande ändamål beviljade 1916 års riksdag ett anslag av 275,000 kronor och anvisade därav på extra stat för år 1917 ett belopp av 95,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1916 låta utanordna sistnämnda belopp. Å det sålunda beviljade anslaget har Eders Kungl. Maj:t nu begärt en ytterligare anvisning av 90,000 kronor. Då nyssnämnda förut beviljade anslag med hänsyn till nu rådande höga priser å materiel emellertid icke ansetts vara tillräckligt för därmed avsedd anskaffning, har vidare ett tilläggsanslag å 65,000 kronor blivit av Eders Kungl. Maj:t äskat att utgå med halva beloppet å extra stat för år 1918.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, får anmäla, att riksdagen *dels* av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av kanoner och kulsprutor i reserv för flottans fartyg beviljade anslaget av 275,000 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 90,000 kronor, *dels ock* för omförmälda ändamål beviljat ett ytterligare reservationsanslag av 65,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisat ett belopp av 32,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp disponera 22,000 kronor redan under innevarande år.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 34 under denna huvudtitel föreslagit riksdagen att, utöver det av 1916 års riksdag till förbättring av projektilutredningen för vissa pansarbåtar beviljade anslaget av 100,000 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 100,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera hälften av sistnämnda belopp eller 50,000 kronor redan under innevarande år.

På grund av de avsevärda stegringarna i priset å artilleriammunition har det av 1916 års riksdag till förbättring av ifrågavarande projektilutredning beviljade anslaget å 100,000 kronor icke varit tillräckligt. Då därjämte ett belopp av 40,000 kronor, vilket beräknats bliva för samma ändamål disponibelt, på enahanda grunder icke ansetts numera

kunna påräknas, har det av Eders Kungl. Maj:t äskade tilläggsanslaget upptagits till 100,000 kronor, varav Eders Kungl. Maj:t skulle äga disponera hälften redan innevarande år.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt framlagda förslag har riksdagen, utöver det av 1916 års riksdag *till förbättring av projektilutredningen för vissa pansarbåtar* beviljade anslaget av 100,000 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 100,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera hälften av sistnämnda belopp eller 50,000 kronor redan under innevarande år.

37:o) Under punkt 35 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren *Fylgia* bevilja ett anslag av 310,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 155,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp låta utanordna 105,000 kronor redan under innevarande år.

Med förevarande anslag avses att anskaffa nya projektiler för pansarkryssaren *Fylgias* 15 cm. kanoner, i likhet med vad som förut skett å pansarbåten *Oscar II*.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen *till förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia* beviljat ett reservationsanslag av 310,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisat ett belopp av 155,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda belopp låta utanordna 105,000 kronor redan under innevarande år.

38:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen av det utav 1916 års riksdag *till anskaffning av avståndsmätningssinstrument för jagare* beviljade anslaget av 45,000 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 22,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskjuta sistnämnda belopp redan under innevarande år.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 37 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för anskaffning av båtmateriel för flottans måldepå i Stockholms skärgård bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 23,000 kronor.

Med ifrågavarande anslag avses att anskaffa två arbetspråmar med spel och två lanschor (transportpråmar) till komplettering av båtmaterialen vid flottans måldepå.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har riksdagen *för anskaffning av båtmateriel för*

flottans måldepå i Stockholms skärgård på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

40:o) Under punkt 38 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffning av luftkanoner till skydd för viss anläggning på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 290,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av nämnda belopp disponera 132,500 kronor redan under innevarande år.

Med detta anslag avses att anskaffa luftkanoner för att i möjligaste mån bereda skydd för anfall från luftfarkoster åt viss viktig anläggning.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har alltså för *anskaffning av luftkanoner till skydd för viss anläggning* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 290,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av nämnda belopp disponera 132,500 kronor redan under innevarande år.

Torped- och gnistsignalväsendet m. m.

41:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 39 framställda förslag har riksdagen av det utav 1915 års riksdag *till anskaffning av torpeder i reserv* beviljade anslaget å 200,000 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 50,000 kronor.

42:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag i punkt 40 av denna huvudtitel har riksdagen av det utav 1915 års riksdag *till anskaffning av torpedsikten m. m. å jagare* beviljade anslaget å 32,400 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet, 16,200 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år.

43:o) I punkt 41 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffning av nätsaxar till torpeder på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 25,000 kronor.

Samma belopp, 25,000 kronor, har för enahanda ändamål av 1916 års riksdag beviljats på extra stat för år 1917.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av till detta ärende hörande hemliga handlingar, har ansett sig böra medgiva, att ett ytterligare antal nätsaxar nu anskaffas.

På grund härav har riksdagen *för anskaffning av nätsaxar till torpeder* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

44:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 42 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen

dels att till anskaffning och anbringande av dubbeltuber å jagarna Vale och Vidar på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 57,900 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av detta belopp disponera hälften eller 28,950 kronor redan under innevarande år;

dels ock att till anskaffning av ytterligare en utredning torpeder för omförmälda jagare bevilja ett anslag av 126,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisa hälften eller 63,000 kronor.

1915 års riksdag beviljade för komplettering av torpedutredningen å fyra jagare med dubbeltuber ett anslag av 204,000 kronor. Eders Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att ytterligare två jagare måtte ombestyckas med dubbeltuber samt att en ny torpedutredning måtte anskaffas för dessa jagare, varigenom de i fråga om bestyckning skulle bli jämnställda med de fyra förutnämnda jagarna.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit och har icke heller funnit anledning till erinran mot de uppgjorda kostnadsberäkningarna.

Riksdagen har alltså

dels till anskaffning och anbringande av dubbeltuber å jagarna Vale och Vidar på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 57,900 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av detta belopp disponera hälften eller 28,950 kronor redan under innevarande år;

dels ock till anskaffning av ytterligare en utredning torpeder för omförmälda jagare beviljat ett reservationsanslag av 126,000 kronor samt därav på extra stat för år 1918 anvisat hälften, eller 63,000 kronor.

45:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, *för anskaffning av gniststationer för vissa fartyg* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

46:o) I punkt 44 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffning av kraftigare gniststationer för vissa fartyg på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 55,250 kronor.

Förevarande anslag är avsett att möjliggöra ett utbyte å vissa av flottans fartyg av nuvarande gniststationer mot dylika av kraftigare typ. De till utbyte föreslagna stationerna äro i stället avsedda att komma till användning å vissa andra fartyg.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har funnit sig böra bifalla detta Eders Kungl. Maj:ts förslag och har alltså för *anskaffning av kraftigare gniststationer för vissa fartyg* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 55,250 kronor.

47:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 45 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för *anskaffning av reservmateriel för marinens gniststationer* på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 40,000 kronor.

Ifrågavarande materiel är avsedd att komma till användning vid inträffande haverier å marinens gniststationer.

Då riksdagen icke haft något att erinra beträffande detta anslag, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *anskaffning av reservmateriel för marinens gniststationer* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

48:o) Under punkt 46 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till *anläggning av en provningsanstalt för gnistmaterielen* på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 28,000 kronor.

Den föreslagna provningsanstalten för gnistmateriel avser att tillförsäkra dylik å fartygen installerad materiel erforderlig driftsäkerhet ävensom att möjliggöra tillförlitlig prövning av all till flottan levererad materiel av detta slag.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *anläggning av en provningsanstalt för gnistmaterielen* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 28,000 kronor.

49:o) I punkt 47 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till försök med torped-, gnist- och flygmateriel på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 35,000 kronor.

För samma ändamål utgår jämväl för innevarande år ett belopp av 35,000 kronor.

Med anledning av att marinförvaltningen meddelat, att vissa hit hörande försök icke kunnat utföras på grund av bristande medel å anslaget, har departementschefen framhållit, att till avhjälpande för framtiden av denna olägenhet syntes böra anlitas den utvägen, att marinförvaltningen till Eders Kungl. Maj:t gjorde särskild framställning om äskande hos riksdagen av för sådana försök nödiga medel eller om rätt för ämbetsverket att förskottsvis bestrida i sådant hänseende erforderliga utgifter. Till dess ett mera konstant behov av anslagets höjning

bleve påvisat, hade emellertid anslaget ansetts böra utgå med oförändrat belopp.

På grund av vad sålunda förekommit har riksdagen velat uttala, att förskottsvägen bör komma till användning endast i det fall, att försöken icke utan väsentliga olägenheter kunna uppskjutas, tills medel blivit av riksdagen anvisade. I övrigt har riksdagen icke haft något att erinra beträffande detta anslag.

Riksdagen har alltså till försök med torped-, gnist- och flygmateriel på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Minväsendet.

50:o) Eder Kungl. Maj:t har i punkt 48 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för anskaffning av minmateriel för flottan bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 167,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna detta belopp redan under innevarande år.

Minanskaffningen under åren 1915—1917 är enligt förut uppgjord plan avsedd att fördelas på följande sätt:

M i n a n s k a f f n i n g.	Av värn-	Av extra	S u m m a.
	skatte- medel.	anslag å nästföljande års stat.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
År 1915.....	50,000	242,300	292,300
» 1916.....	125,000	167,100	292,100
» 1917.....	125,000	167,000	292,000
Summa kronor	300,000	576,400	876,400

I enlighet härmed erfordras för år 1918 ett extra anslag å 167,000 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra rörande detta anslag, har riksdagen för anskaffning av minmateriel för flottan på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 167,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna detta belopp redan under innevarande år.

51:o) Under punkt 49 av denna huvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

dels att av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av kontraminmateriel för flottan beviljade anslaget av 109,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 54,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år;

dels ock att för enahanda ändamål bevilja ett anslag av 456,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 152,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt framställda förslag och har alltså

dels av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av kontraminmateriel för flottan beviljade anslaget av 109,000 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat återstående, ännu icke anvisade beloppet 54,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år;

dels ock för enahanda ändamål beviljat ett reservationsanslag av 456,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisat ett belopp av 152,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna sistnämnda belopp redan under innevarande år.

52:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av till detta ärende hörande handlingar av hemlig natur, anmäla, att riksdagen för anskaffning av bevakningstelefonkabel för Karlskrona station på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Kustartilleriet.

Avlöning.

53:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 51 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen

dels att godkänna stat för kustartilleriets personal av den lydelse, bilagan nr 10 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar;

dels ock att i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal, nu 1,547,127 kronor, med 69,599 kronor till 1,616,726 kronor.

Enligt den av riksdagen godkända uppsättningsplanen för kustartilleriets personal under perioden 1915—1919 skulle officersnumerären för år 1918 ökas med 11 i jämförelse med 1917 års stat. Då emellertid utsikter ej funnes att under år 1918 besätta mer än en del av de nya beställningarna, har Eders Kungl. Maj:t för sistnämnda år föreslagit en ökning med blott 3 beställningar.

Beträffande underofficers- och manskapsbeställningarna ansluter sig Eders Kungl. Maj:ts förslag fullständigt till uppsättningsplanen.

1916 års riksdag uttalade i fråga om vissa i detta anslag ingående poster under rubrikerna rekryteringskostnader, inkvarteringsbidrag samt lönetillägg och uppmuntringspenningar, vilka upptagits med förslagsvis angivna belopp, att desamma i det statförslag, som komme att föreläggas 1917 års riksdag, borde vara beräknade så, att de kunde erhålla beteckningen »högst». Detta har också i nu föreliggande förslag till stat för kustartilleriets personal iakttagits. På grund härav hava emellertid höjningar å dessa poster måst äga rum.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot de grunder, efter vilka anslaget beräknats, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels godkänt stat för kustartilleriets personal av den lydelse, bilagan nr 10 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar;

dels ock i riksstaten för år 1918 ökat förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal, nu 1,547,127 kronor, med 69,599 kronor till 1,616,726 kronor.

Intendenturen.

54:o) I punkt 52 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 öka reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, nu 142,400 kronor, med 400 kronor till 142,800 kronor.

Ifrågavarande anslag är i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag för år 1918 upptaget med 142,800 kronor, vilket belopp nu blivit av Eders Kungl. Maj:t äskat.

På grund av rådande höga priser å beklädnadsartiklar har emellertid en förstärkning av anslaget för år 1918 ansetts erforderlig. I likhet med vad som ägt rum rörande andra motsvarande anslag har denna förstärkning, som uppskattats till 20 procent av anslagets belopp, äskats å extra stat.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra ifråga om beräkningsgrunderna för detta anslag, får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1918 ökat reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, nu 142,400 kronor, med 400 kronor till 142,800 kronor.

55:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad riksdagen i närmast föregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 28,600 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav disponera erforderlig del redan under år 1917.

56:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 54 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, nu 581,700 kronor, med 400 kronor till 582,100 kronor.

Beträffande detta anslag har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att det samma skall upptagas med det i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag beräknade beloppet, 582,100 kronor.

I likhet med vad som föreslagits i fråga om anslaget till naturaunderhåll åt personal vid flottan har Eders Kungl. Maj:t även rörande detta anslag begärt en förstärkning å extra stat med 116,400 kronor, motsvarande omkring 20 procent å anslagets summa.

Då riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, har riksdagen i riksstaten för år 1918 ökat förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, nu 581,700 kronor, med 400 kronor till 582,100 kronor.

57:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och med åberopande av vad i nästföregående punkt anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 116,400 kronor.

Nybyggnad och underhåll.

58:o) I punkt 56 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 527,300 kronor, med 26,050 kronor till 553,350 kronor.

Nedanstående tablå utvisar, huru av marinförvaltningen i fråga om detta anslag föreslagen ökning fördelats på de särskilda titlarna under anslaget:

U t g i f t s p o s t e r .	Förhöjningar på grund av			Summa. Kr.
	inträffade prisstegringar.	tillkomna ny- anläggningar.	andra skäl.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
I. Byggnader	35,500	10,200	9,600 ¹⁾	55,300
II. Underhåll av kustfästningarnas inventarier	14,300	11,100	2,350 ²⁾	27,750
III. Åtskilliga behov.....	300	3,750	1,000 ³⁾	5,050
Summa	50,100	25,050	12,950	88,100

¹⁾ Underhåll av byggnaderna vid örlogsdepån i Göteborg.

²⁾ Oförutsedda utgifter särskilt för reparation av båtmateriel.

³⁾ Ökning i avlöning åt två tillsyningsmän.

Rörande det till följd av inträffade prisstegringar beräknade beloppet, 50,100 kronor, har departementschefen anfört, att, därest det ordinarie anslaget för år 1918 skulle visa sig otillräckligt, Eders Kungl. Maj:t borde äga att, i den mån de ökade utgifterna från anslaget föranletts av prisökningar å materialier och arbete, låta av tillgängliga medel förskjuta erforderlig fyllnad, varom sedermera anmälan skulle ske till riksdagen för förskottets ersättande.

Denna departementschefens uppfattning har riksdagen icke ansett sig kunna biträda. Då 1916 års riksdag i fråga om anslaget till flottans nybyggnad och underhåll uttalade, att förskott av nyssnämnd art icke syntes böra ske annat än i den mån de ökade utgifterna från anslaget föranletts av prisökningar å materialier och arbete, föranleddes detta därav, att riksdagen ansåg fartygsmaterielens underhåll icke kunna utan våda uppskjutas. Då emellertid åtskilliga av de underhållsarbeten, som

förekomma vid fästningarna, torde vara av den art, att därmed utan större olägenheter kan anstå, till dess erforderliga medel hunnit av riksdagen anvisas, synes det riksdagen lämpligare, att till ett kommande år ett förstärkningsanslag vid förevarande anslag, i likhet med vad redan skett beträffande ett flertal anslag av motsvarande beskaffenhet, varder å riksstaten uppfört.

Vidkommande därefter det för tillkomna nyanläggningar beräknade beloppet, 25,050 kronor, har Eders Kungl. Maj:t biträtt marinförvaltningens härutinnan framställda förslag. Från riksdagens sida har heller intet varit att erinra mot ifrågavarande anslagsökning.

Vad slutligen beträffar övriga av marinförvaltningen föreslagna ökningar å detta anslag har Eders Kungl. Maj:t upptagit allenast det under titeln »Åtskilliga behov» beräknade beloppet av 1,000 kronor, varmed avsetts att bereda ökad avlöning åt tvenne tillsyningsmän vid avlägset belägna befästningsanläggningar. Häremot har riksdagen icke haft något att erinra.

De av riksdagen sålunda godkända ökningarna under detta anslag belöpa sig å de särskilda huvudrubrikerna med följande belopp:

I. Byggnader	kronor	10,200: —
II. Underhåll av kustfästningarnas inventarier	»	11,100: —
III. Åtskilliga behov	»	4,750: —
		<hr/>
	Summa kronor	26,050: —

På grund härav har riksdagen i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 527,300 kronor, med 26,050 kronor till 553,350 kronor.

59:o) I en till riksdagen avlåten, den 16 april 1917 dagtecknad proposition (nr 303) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till täckande av uppkommen överbetalning å reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel för år 1916 på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av högst 119,043 kronor 27 öre, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har riksdagen till täckande av uppkommen överbetalning å reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel för år 1916 på extra stat för år 1918 beviljat i jämt krontal ett förslagsanslag, högst 119,044 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

60:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 57 föreslagit riksdagen att till uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg samt till inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden därstädes till bostäder åt underofficerare bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 110,000 kronor.

Med det av Eders Kungl. Maj:t begärda anslaget avses huvudsakligen återuppförande av det förut vid Vaxholms kustartilleriregemente befintliga, år 1913 nedbrunna manskapsmarketenteriet. Härigenom skulle den nuvarande underofficersmässbyggnaden kunna disponeras till bostäder åt underofficerare. Då brist å dylika bostäder förefunnes, vore förslaget även ur denna synpunkt fördelaktigt.

Riksdagen, som funnit den föreslagna byggnaden behöflig, har velat uttala önskvärdheten av att inom densamma anordnas en samlingssal, som kan användas för föredrag m. m.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg samt till inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden därstädes till bostäder åt underofficerare på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 110,000 kronor.

61:o) Under punkt 58 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anläggande av kolgårdar i Vaxholms fästning på extra stat för år 1918 bevilja ett belopp av 24,900 kronor.

Till följd av brist på lämpliga förvaringsplatser för större kolupplag inom Vaxholms fästning måste för närvarande fästningens behov av kol i allmänhet tillgodoses på det sätt, att en pråmlast i sänder hämtas från Stockholm och lossas å de särskilda förbrukningsplatserna inom fästningen. Genom anordnande av de i denna punkt föreslagna kolgårdarna inom fästningen skulle fästningens behov av kol för längre tid kunna på en gång fyllas, varigenom priset skulle ställa sig billigare och kostsamma upprepade transporter kunde undvikas.

Med hänsyn till såväl de ekonomiska fördelarna av ifrågavarande anläggning som betydelsen ur krigsberedskapssynpunkt av att fästningen kan inrymma större kolförråd, än vad för närvarande är fallet, har riksdagen funnit sig böra bifalla förevarande förslag och har alltså till anläggande av kolgårdar i Vaxholms fästning på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 24,900 kronor.

62:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 59 föreslagit riksdagen att till inredning av det s. k. Fredriksborgstornet i Vaxholms fästning på extra stat för år 1918 bevilja ett belopp av 12,000 kronor, med rätt

för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

Förevarande anslag är avsett att användas till avhjälpande av nu rådande brist på förrådsutrymmen och förläggningslokaler å Värmdön, vilken brist gjort sig kännbar särskilt under regementsövningarna och vid mobilisering.

Då riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, icke funnit något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till inredning av det s. k. Fredriksborgstornet i Vaxholms fästning* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 12,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

63:o) I punkt 60 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, utöver det av 1916 års riksdag till förändring av torpedbatteriet vid Oxdjupet beviljade anslaget av 17,600 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 13,650 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott granskat till ärendet hörande hemliga handlingar, har icke funnit anledning till erinran mot den begärda anslagsökningen, vadan riksdagen, utöver det av 1916 års riksdag *till förändring av torpedbatteriet vid Oxdjupet* beviljade anslaget av 17,600 kronor, för omförmälda ändamål på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 13,650 kronor.

64:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 61 föreslagit riksdagen att för anordnande av elektrisk belysning i befästningar och kasernetablissemment m. m. å Oscarsvärn bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 29,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917.

Sedan riksdagens vederbörande utskott tagit del av de till denna fråga hörande hemliga handlingarna, har riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag *för anordnande av elektrisk belysning i befästningar och kasernetablissemment m. m. å Oscarsvärn* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 29,500 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917.

65:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t i punkt 62 föreslagit har riksdagen *för uppförande av ett förrådsskjul för Karlskrona fästnings äldre rörliga bestyckning* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 18,000 kronor.

66:o) Under punkt 63 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

att för anskaffning av två transportpråmar för Karlskrona fästning på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 32,000 kronor.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna transportpråmarna, som äro avsedda för transport av trupper, bestyckning och materialier, hava redan tidigare varit ifrågasatta att anskaffas. Vid anmälan av anslagskraven till 1916 års riksdag ansåg emellertid departementschefen att med berörda anskaffning kunde tillsvidare anstå. Sedan numera blivit utrönt, att vid mobilisering erforderligt prämtonnage för ovan angivna ändamål icke lämpligen kunde genom förhyrning eller rekvisition anskaffas i trakten av Karlskrona, har departementschefen under erinran därom, att den motorpråm, till vars byggande 1916 års riksdag beviljat medel, icke kunde ersätta ifrågavarande transportpråmar, framhållit att byggandet av dessa pråmar icke längre borde uppskjutas.

Riksdagen, som inhämtat att pråmarna äro behövlige redan i fredstid för transport av trupper m. m., har icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, och har riksdagen alltså *för anskaffning av två transportpråmar för Karlskrona fästning* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 32,000 kronor.

67:o) I punkt 64 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av en förrådsbyggnad för förläggningsinventarier och proviant samt verkställande av en utsprängning av utrymme för diskrum m. m. vid Älvsborgs fästning på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 15,700 kronor.

Den till uppförande föreslagna byggnaden är avsedd att under fred inrymma förläggningsinventarier samt vid inträdande krigsfara tjäna såsom proviantförråd för fästningens infanteribesättning och landstorm.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, får anmäla, att riksdagen *för uppförande av en förrådsbyggnad för förläggningsinventarier och proviant samt verkställande av en utsprängning av utrymme för diskrum m. m. vid Älvsborgs fästning* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 15,700 kronor.

68:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 65 föreslagit riksdagen att för anskaffning av övningsmateriel och förläggningsinventarier för Hemsö kustartillerikår på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 115,000 kronor.

Då förevarande framställning avser att fylla behov, som förutsatts i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag och beräknats att under åren 1915—1919 tillgodoses genom extra anslag inom ramen av

den vanliga budgeten, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *anskaffning av övningsmateriel och förläggningsinventarier för Hemsö kustartillerikår* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 115,000 kronor.

Övningar.

69:o) Under punkt 66 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, under förutsättning av bifall till under punkterna 70, 72 och 74 gjorda framställningar, i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 472,800 kronor, med 19,800 kronor till 492,600 kronor.

Enligt den av 1914 års senare riksdag uppgjorda planen för sjöförsvarets ordnande under åren 1915—1919 beräknades ifrågavarande anslag för år 1918 till 520,000 kronor. Emellertid har en del materiel, som enligt planen förutsatts bliva färdig under sistnämnda år, numera ansetts icke kunna tagas i bruk förrän efter årets utgång; och har på grund härav kostnaden för övning med ifrågavarande materiel icke beräknats i anslaget för år 1918. Vidare har anslaget, enär Eders Kungl. Maj:t i annat sammanhang äskat medel för lejning, furagering och övriga kostnader för kustartilleriets hästar, minskats med ett belopp av 16,000 kronor, motsvarande vad som vid beräkningen av anslaget för år 1917 upptagits för nämnda ändamål. Förevarande ordinarie anslag har med anledning härav ansetts kunna begränsas till 492,600 kronor.

Till täckande av de ökade kostnader för kol och ammunition m. m., som framkallats av de senare årens prisstegringar, har emellertid ett belopp av i runt tal 100,000 kronor, motsvarande 20 procent av det ordinarie anslagets slutsumma, ansetts erforderligt för vardera av åren 1917 och 1918. Dessa medel, tillsammans 200,000 kronor, hava nu, på sätt inhämtats av punkt 70 här nedan, av Eders Kungl. Maj:t äskats å extra stat för sistnämnda år.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av nu ifrågavarande anslag och får alltså anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 472,800 kronor, med 19,800 kronor till 492,600 kronor.

70:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad riksdagen under punkt 69 här ovan

anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar för åren 1917 och 1918 på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav disponera erforderlig del redan under innevarande år.

71:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 69 framställda förslag, som är grundat på den i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag upptagna beräkningen över de ordinarie kostnaderna för kustartilleriet under åren 1915—1919, har riksdagen i riksstaten för år 1918 höjt reservationsanslaget till krigsövningar vid kustfästningarna, nu 15,000 kronor, med 5,000 kronor till 20,000 kronor.

72:o) I punkt 70 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 till remontering och lega m. m. för kustartilleriets hästar uppföra ett ordinarie reservationsanslag å 57,923 kronor.

För fredsutbildningen vid kustartilleriets rörliga batterier, vilka ingått som ett led i den av 1914 års senare riksdag godkända planen för det fasta kustförsvarets ordnande, hava hittills hästar lejts under en kortare tid av året. Kostnaderna härför hava bestritts av det ordinarie anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar. Vid anslagets beräkning för år 1917 har ett belopp av 16,000 kronor upptagits till lejning, furagering och övriga kostnader för hästar vid kustartilleriet. Däremot finnas vid kustartilleriet icke några stamhästar.

Behovet av hästar för kustartilleriets rörliga batterier vid mobilisering har hittills avsetts att fyllas dels genom utskrivning och dels genom rekquisition. Vid kustfästningarnas mobilisering år 1914 utskrevos sålunda i överensstämmelse med gällande planer visst antal hästar till kustartilleriet. Utgifterna härför ersattes av medel, vilka ställts till Eders Kungl. Maj:ts disposition för bestridande av kostnader, som avses i § 63 regeringsformen.

Med Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning avses uppsättning av 72 stamhästar vid kustartilleriet, vilket antal hästar ansetts oundgängligen nödvändigt för personalens fredsutbildning.

Kostnaderna för stamhästarnas första uppsättande hava beräknats kunna bestridas av medel, som influtit vid försäljning av en del av vid den år 1914 anbefallda mobiliseringen anskaffade, för kustartilleriets utbildning och övningar icke användbara hästar.

Departementschefen har lämnat följande översikt över samtliga de anslagskrav, som betingas av den nu gjorda framställningen.

»Den föreslagna organisationen beträffande kustartilleriets hästar förutsätter

ordinarie kostnader, utgörande dels nu nämnt reservationsanslag, uppgående till 57,923 kronor för år 1918, till reparation och legat m. m. för kustartilleriets hästar, dels ock ett förslagsanslag (punkt 72), uppgående till 38,046 kronor för år 1918, för furagering av kustartilleriets hästar;

extra kostnader, uppgående till 156,800 kronor, till ett första uppsättande av stambästar vid kustartilleriet samt till uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m., av vilket belopp 105,000 kronor avses att täckas av hästförsäljningsmedel och återstoden, eller 51,800 kronor, genom ett extra anslag för år 1918 (punkt 74).

Härtill komma för år 1918 de under punkterna 71 och 73 angivna förstärkningsanslag, utgörande sammanlagt 32,596 kronor.»

Riksdagen har av den i ärendet förebragta utredningen, som delvis är av hemlig natur, icke känt sig övertygad om lämpligheten av att omorganisationen genomföres på sätt som Eders Kungl. Maj:t föreslagit. Det torde nämligen böra tagas under övervägande, huruvida icke utrangerade hästar från fältartilleriet kunde, åtminstone till någon del, användas för nu avsedda ändamål. Skulle detta icke låta sig göra, torde, särskilt med hänsyn till svårigheterna att för närvarande dressera remonter även för kustartilleriets räkning, redan inkörda draghästar kunna inköpas av för nu ifrågakommande ändamål lämpligt slag. Dessutom bör enligt riksdagens mening vidtagas en reduktion med 7 stambästar i det av Eders Kungl. Maj:t angivna antalet.

Enligt vad framgår av riksdagens yttrande under punkt 69:o här ovan har reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med hänsyn till de i punkterna 70, 72 och 74 av denna huvudtitel gjorda äskanden minskats med 16,000 kronor, motsvarande vad som vid beräkning av anslaget för år 1917 upptagits för lejning, furagering och övriga kostnader för kustartilleriets hästar.

Då riksdagen på grund av vad ovan anförts icke funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i punkt 70 framlagda förslag, har riksdagen dock ansett sig böra i riksstaten för år 1918 uppföra ett extra anslag till legat, furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet till ett belopp av 50,000 kronor.

Därest emellertid detta belopp icke visar sig vara för ändamålet tillräckligt, torde anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar kunna användas för täckande av bristen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med avslag å Eders Kungl. Maj:ts i punkt 70 gjorda framställning, till legat och furagering m. m.

för hästar vid kustartilleriet å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 50,000 kronor.

73:o) Under åberopande av vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen icke bifallit Eders Kungl. Maj:ts i punkt 71 av denna huvudtitel gjorda framställning.

74:o) I punkt 72 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 till furagering av kustartilleriets hästar uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 38,046 kronor.

Med hänvisning till vad riksdagen under punkt 72:o) härovan anfört, får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke av riksdagen bifallits.

75:o) Under punkt 73 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering av kustartilleriets hästar på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av högst 15,219 kronor.

I överensstämmelse med vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen icke bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

76:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 74 föreslagit riksdagen att till uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m. för kustartilleriet på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag 51,800 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav redan under år 1917 disponera erforderligt belopp.

Totalkostnaden för uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m. för kustartilleriet har beräknats till 98,800 kronor. Härav skulle 47,000 kronor utgå av de under punkt 72:o) härovan omnämnda hästförsäljningsmedlen och återstoden 51,800 kronor, täckas av det nu begärda anslaget.

Under åberopande i övrigt av vad riksdagen i sistnämnda punkt anfört, får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts i denna punkt gjorda framställning icke av riksdagen bifallits.

Artilleribehov.

77:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen av det utav 1915 års riksdag till nya kärnrör för kanoner vid kustbefästningarna beviljade anslaget av 93,850 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat återstående, ännu icke an-

visade beloppet 31,250 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera sistnämnda belopp redan under innevarande år.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 76 föreslagit riksdagen att för anskaffning av eldhandvapen för kustartilleriet bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 33,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, får anmäla, att riksdagen *för anskaffning av eldhandvapen för kustartilleriet* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 33,000 kronor.

Minväsendet.

79:o) I punkt 77 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1913 års riksdag för ändring av de permanenta mineringarna vid Vaxholms (och Oscar-Fredriksborgs) samt Karlskrona fästningar beviljade anslaget å 600,000 kronor anvisa för permanenta mineringar vid kustbefästningarna på extra stat för år 1918 återstående, ännu icke anvisade beloppet 120,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera sistnämnda belopp redan under innevarande år.

Riksdagen, vars vederbörande utskott verkställt granskning av till ärendet hörande hemliga handlingar, har ansett sig böra bifalla förevarande framställning. Riksdagen får således anmäla, att riksdagen av det utav 1913 års riksdag för ändring av de permanenta mineringarna vid Vaxholms (och Oscar-Fredriksborgs) samt Karlskrona fästningar beviljade anslaget å 600,000 kronor anvisat *för permanenta mineringar vid kustbefästningarna* på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag återstående, ännu icke anvisade beloppet, 120,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera sistnämnda belopp redan under innevarande år.

80:o) Under punkt 78 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffning av telefonmateriel för bevakningsändamål vid Älvsborgs fästning på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 30,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera nämnda belopp redan under innevarande år.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, har icke funnit något att erinra beträffande detta anslagsäskande.

På grund härav får riksdagen anmäla, att riksdagen *till anskaffning av telefonmateriel för bevakningsändamål vid Älvsborgs fästning* på extra

stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 30,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera nämnda belopp redan under innevarande år.

Flottan och kustartilleriet.

81:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 79 föreslagit riksdagen att, med godkännande av stat för reservstat för marinen av den lydelse, bilagan nr 11 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höja förslagsanslaget till reservstat för marinen nu 20,368 kronor med 8,689 kronor till 29,057 kronor.

I fråga om denna stat har Eders Kungl. Maj:t, enär det visat sig erforderligt att vidtaga vissa jämkningar mellan de olika tjänstegraderna enligt staten, föreslagit en anmärkning av följande lydelse:

»Därest förhållandena sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t vidtaga jämkning i antalet löntagare inom de olika tjänstegraderna och löneklasserna, dock att inom vardera av de båda underavdelningarna för flottan och för kustartilleriet de särskilda summorna av i staten upptagna löner för regementsofficerare, för kaptener (löjtnanter) samt för underofficerare härigenom icke må för året överskridas.»

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot de till grund för upprättandet av förevarande stat liggande beräkningarna eller i övrigt mot vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit, får anmäla, att riksdagen, med godkännande av stat för reservstat för marinen av den lydelse bilagan nr 11 vid statsrådsprotollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höjt förslagsanslaget till reservstat för marinen, nu 20,368 kronor, med 8,689 kronor till 29,057 kronor.

82:o) I punkt 80 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till åtgärder för underlättande av manskapsrekryteringen vid marinen, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 218,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 23 februari 1917 dagteknad proposition (nr 145), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1:o) medgiva,

a) att de i den föreslagna staten för flottans sjömanskår för år 1918 upptagna anvisningarna å 50,000 kronor till lega och å 70,000 kronor

till rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid sjömanskåren för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, och

b) att den i den föreslagna staten för kustartilleriets personal för år 1918 upptagna anvisningen å 44,000 kronor till lega och övriga rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid kustartilleriet för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder;

2:o) i riksstaten för år 1918 uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 65,500 kronor till anställnings- och avskedspremier vid marinen;

3:o) bevilja å extra stat för år 1918

a) till extra rekryteringsbidrag vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917;

b) till rekapitulationspremier vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor; samt

c) till åtgärder för civilanställning av uttjänt manskap vid marinen ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

De i staten för flottans sjömanskår upptagna anvisningarna till lega och rekryteringskostnader med resp. 50,000 och 70,000 kronor ävensom den i staten för kustartilleriets personal upptagna posten lega och övriga rekryteringskostnader har Eders Kungl. Maj:t begärt att få disponera även för utbetalande av extra rekryteringsbidrag, varjämte för samma ändamål begärts ett anslag å extra stat för år 1918 å 50,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t äskat anvisande av ett särskilt ordinarie anslag till anställnings- och avskedspremier vid marinen. För samma ändamål utgår under fjärde huvudtiteln ett förslagsanslag för år 1918 å 360,600 kronor. Anslagsbehovet för marinen under år 1918 har beräknats till 65,500 kronor och har anslaget ansetts böra erhålla förslagsanslags natur. Detta belopp har emellertid, då premierna efter nuvarande övergångstid komma att i full utsträckning tagas i anspråk, ansetts böra väsentligen ökas.

Beträffande grunderna för dessa premiers utbetalande vid marinen skulle i huvudsak motsvarande bestämmelser vid armén vinna tillämpning. Utbetalande av avskedspremierna har ansetts kunna taga sin början redan under år 1918 med vissa reducerade belopp. Intill dess systemet med avskedspremier i full utsträckning kommit till användning, har emellertid Eders Kungl. Maj:t ansett, att rekapitulationspremier böra utgå ej blott, som hittills skett, vid flottan utan även vid kustartilleriet. Kostnaden härför belöper sig för 1918 till 50,000 kronor.

Slutligen har Eders Kungl. Maj:t till åtgärder för civilianställning äskat ett förslagsanslag å 10,000 kronor att uppföras å extra stat för år 1918.

För att emellertid avskedspremier, på sätt som i propositionen åsyftats, må kunna utgå redan under år 1918, läser den å sid. 9 i propositionen angivna reduktionen i respektive premiebelopp böra hänföras till den del av anställningstiden, som infaller före den 1 november 1917. I övrigt har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition

dels medgivit, att de i den föreslagna staten för flottans sjömanskår för år 1918 upptagna anvisningarna å 50,000 kronor till lega och å 70,000 kronor till rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid sjömanskåren för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden för den 23 februari 1917 angivna grunder, och

att den i den föreslagna staten för kustartilleriets personal för år 1918 upptagna anvisningen å 44,000 kronor till lega och övriga rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid kustartilleriet för år 1918, att utgå enligt i samma statsrådsprotokoll angivna grunder;

dels i riksstaten för år 1918 uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 65,500 kronor till anställnings- och avskedspremier vid marinen;

dels ock beviljat på extra stat för år 1918

till extra rekryteringsbidrag vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917;

till rekapitulationspremier vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor; samt

till åtgärder för civilianställning av uttjänt manskap vid marinen ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

83:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i proposition nr 73, angående vissa åtgärder för sjöförsvärets stärkande, gjord framställning har riksdagen, på sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, beviljat *till anskaffning av materiel m. m. för marinens flygväsende* på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 300,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

Kostnader för tryggande av rikets neutralitet m. m.

84:o) I en till riksdagen avlåten, den 1 juni 1917 dagtecknad proposition (nr 375) har Eders Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln anvisa

dels till täckande av under år 1916 förskjutna kostnader för sjöförsvaret, som avses i § 63 regeringsformen, ett förslagsanslag av högst 15,793,448 kronor,

dels ock till ersättande av det år 1916 till sjöförsvarets stärkande jämlikt riksdagens skrivelse nr 219 beviljade belopp ett reservationsanslag av 2,956,050 kronor.

Riksdagen har, efter tagen del av till ärendet hörande utgiftsberäkningar, icke funnit anledning till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t i denna proposition föreslagit.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln anvisat

dels till täckande av under år 1916 förskjutna kostnader för tryggande av rikets neutralitet i fråga om sjöförsvaret ett förslagsanslag, högst 15,793,448 kronor,

dels ock till ersättande av det år 1916 till sjöförsvarets stärkande jämlikt riksdagens skrivelse nr 219 beviljade belopp ett reservationsanslag av 2,956,050 kronor.

85:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts framställning angående anvisande av medel till täckande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet år 1917 har riksdagen, på sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält,

dels till täckande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 8,600,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan innevarande år från anslaget disponera erforderliga medel;

dels beslutat, att sistnämnda belopp, 8,600,000 kronor, tillika med den del av det utav riksdagen förut för samma ändamål beviljade förslagsanslaget, högst 10,000,000 kronor, som belöper å sjöförsvaret, eller 3,000,000 kronor, skall såsom ett gemensamt förslagsanslag, högst 11,600,000 kronor uppföras under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918;

dels till bestridande av kostnader för förstärkning av visst förråd under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 900,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan innevarande år från anslaget disponera erforderliga medel;

dels ock till bestridande av kostnader för materielanskaffningar, för vilka medel redan blivit av Eders Kungl. Maj:t anvisade, under femte huvudtiteln å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 2,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan innevarande år från anslaget disponera erforderliga medel.

86:o) Under punkt 81 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet beviljade anslaget å 283,500 kronor på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 94,500 kronor.

Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har riksdagen av det utav 1916 års riksdag för anskaffning av viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet beviljade anslaget å 283,500 kronor på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 94,500 kronor.

Diverse.

87:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 82 därom gjorda framställning får riksdagen anmäla, att riksdagen till beredande av *personliga lönetillägg* för år 1918 dels åt marindirektören av 1:a graden i flottan C. E. Richson med ett belopp av 2,365 kronor, därav 1,500 kronor må anses såsom lön, 365 kronor såsom dagavlöning och 500 kronor såsom inkvarteringsbidrag, dels åt en var av bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona E. A. W. Holmberg och E. A. Collén med ett belopp av 600 kronor eller tillhopa 1,200 kronor och dels åt sergenten över stat vid kustartilleriet A. G. Sjöqvist med 580 kronor beviljat på extra stat för nämnda år ett förslagsanslag, högst 4,145 kronor.

88:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 83 föreslagit riksdagen att för anordnande av en marinläkarkurs bevilja på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av högst 6,000 kronor.

Med denna framställning avses anordnande år 1918 av sådan marinläkarkurs, som, alltsedan marinläkarkåren organiserades, hållits under marinöverläkarens ledning i Stockholm vartannat år med undantag för åren 1914 och 1916, då kursen på grund av flottans mobilisering måst inställas.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för anordnande av en marinläkarkurs på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 6,000 kronor.

89:o) I punkt 84 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av högst 11,950 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot föreliggande förslag, har riksdagen för arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 11,950 kronor.

90:o) I punkt 85 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 minska förslagsanslaget till tryckningskostnader från 25,085 kronor med 66 kronor till 25,019 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, för jämnande av huvudtitelns slutsumma, i riksstaten för år 1918 minskat förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 25,085 kronor, med 83 kronor till 25,002 kronor.

91:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 86 föreslagit riksdagen att till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av högst 57,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av detta belopp disponera 600 kronor redan under år 1917.

I enlighet med av Eders Kungl. Maj:t framställt förslag anvisade 1916 års riksdag medel till bestridande av följande hyresutgifter under femte huvudtiteln, nämligen

till förhyrande av lokaler för marinförvaltningen	43,000	kronor
» » » » » sjökrigshögskolan	8,000	»
» » » » » kustartilleriets chefsexpe- dition	3,000	»
» hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000	»
» » » flottans varvs verkmästarförening i Karlskrona	800	»

eller tillhopa 55,800 kronor.

Den begärda höjningen av förevarande anslag har föranletts av en framställning från underofficerskorpralssällskapet i Karlskrona om anvisande av ett belopp av 600 kronor för vartdera av åren 1917 och 1918 såsom bidrag till förhyrande av samlingslokal för sällskapet.

Någon ändring i övrigt beträffande de under denna punkt till hyresutgifter utgående beloppen har icke ifrågasatts.

På de av departementschefen anförda skäl har riksdagen funnit sig böra medgiva anslaget höjning och får sålunda anmäla, att riksdagen till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 57,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av detta belopp disponera 600 kronor redan under år 1917.

92:o) Under punkt 87 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av förskott under femte huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag för år 1918 till belopp av högst 339,947 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot föreliggande förslag, har till täckande av förskott under femte huvudtiteln anvisat ett extra förslagsanslag för år 1918 till belopp av högst 339,947 kronor.

93:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 88 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag såsom bidrag till kommandörkaptenen C. L. A. Munthe för fortsättande och avslutande av ett sjökrigshistoriskt arbete, omfattande Sveriges sjökrig under åren 1788—1790, som Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av högst 6,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1917 dagtecknad proposition (nr 144), under återopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att såsom bidrag till kommandörkaptenen av 1:a graden C. L. A. Munthe för fortsättande och avslutande av ett sjökrigshistoriskt arbete, omfattande Sveriges sjökrig under åren 1788—1790, på de i statsrådsprotokollet angivna villkor bevilja på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag för 6,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna erforderlig del av detta belopp redan under år 1917;

dels ock att medgiva, att till kommandörkaptenen Munthe må utbetalas återstoden, 2,000 kronor, av det utav 1914 års senare riksdag såsom bidrag för utgivande av oförmälda arbete beviljade anslaget av 6,000 kronor utan hinder därav, att den ursprungliga planen för arbetets utgivande icke blivit följd.

Då riksdagen icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels såsom bidrag till kommandörkaptenen av 1:a graden C. L. A. Munthe för fortsättande och avslutande av ett sjökrigshistoriskt arbete, omfattande Sveriges sjökrig under åren 1788—1790, på de i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för den 16 mars 1917 angivna villkor på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag för 6,000

kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta utanordna erforderlig del av detta belopp redan under år 1917;

dels ock medgivit, att till kommandörkaptenen Munthe må utbetalas återstoden, 2,000 kronor, av det utav 1914 års senare riksdag såsom bidrag för utgivande av omförmälda arbete beviljade anslaget av 6,000 kronor, utan hinder därav, att den ursprungliga planen för arbetets utgivande icke blivit följd.

94:o) I punkt 89 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de ordinarie anslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 1,900 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i särskild proposition nr 342 föreslagit riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa ovannämnda belopp.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, har Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke av riksdagen bifallts.

95:o) Under punkt 90 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag för provisorisk lönereglering för viss personal vid marinen, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 1,500,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:t har därefter i en till riksdagen avlåten, den 23 mars 1917 dagtecknad proposition (nr 158), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till provisorisk lönereglering för viss personal vid marinen, i enlighet med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 1,607,000 kronor.

Riksdagen har i särskild skrivelse (nr 375) anmält sitt i anledning av denna framställning fattade beslut.

96:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i proposition nr 73, angående vissa åtgärder för sjöförsvarets stärkande, gjorda framställning har riksdagen, på sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, *till upprensning av viss farled* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 165,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna beloppet.

HANDELN.

Sjökarteverket.

97:o) Under punkt 92 har Eders Kungl. Maj:t beträffande anslaget till sjökarteverket föreslagit dess upptagande såsom oförändrat ordinarie anslag med 101,800 kronor.

Till bestridande av sjökarteverkets utgifter, vilka äro fördelade i två huvudgrupper, nämligen avlöningar m. m. till den civila personalen samt verkets allmänna utgifter, har under en följd av år i riksstaten uppförts dels ett ordinarie anslag och dels ett extra anslag, varjämte för ändamålet utgått bidrag från handels- och sjöfartsfonden samt använts behållning av sjökortsförsäljningen för nästföregående år. Det *ordinarie* anslaget är i riksstaten för år 1917 upptaget med sammanlagt 101,800 kronor, sålunda fördelat:

bestämt anslag.....	kronor	47,800: —
förslagsanslag	»	5,000: —
reservationsanslag.....	»	49,000: —
		Summa kronor 101,800: —

Då på grund av en utav de rådande förhållandena påkallad inskränkning i sjömätningarna under åren 1914 och 1915 en jämförelsevis avsevärd besparing uppstått å sjökarteverkets stat för allmänna utgifter för nämnda år, avläts icke till 1916 års riksdag någon framställning om beviljande av *extra* anslag, utan föreslogs, att till täckande av de med sjömätningarna under år 1917 förenade kostnaderna måtte i stället få tagas i anspråk ett belopp av 83,200 kronor av förenämnda besparing. Häremot hade riksdagen icke något att erinra.

Från handels- och sjöfartsfonden har beräknats ett bidrag för år 1917 av 21,000 kronor och behållningen av sjökortsförsäljningen år 1916 har uppskattats till 35,000 kronor.

Det sammanlagda till bestridande av sjökarteverkets utgifter år 1917 tillgängliga beloppet utgör alltså 241,000 kronor, vilket belopp är fördelat på följande sätt:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag.....	kronor 47,800:—	
förslagsanslag	» 5,000:—	
reservationsanslag.....	» 49,000:—	kronor 101,800:—
av vid 1915 års slut förefintlig besparing å staten		
för sjökarteverkets allmänna utgifter	» 83,200:—	
bidrag från handels- och sjöfartsfonden	» 21,000:—	
beräknad behållning av sjökortsförsäljningen år 1916	» 35,000:—	
		<u>Summa kronor 241,000:—</u>

Av hela detta belopp, 241,000 kronor, äro det bestämda anslaget, 47,800 kronor, och förslagsanslaget, 5,000 kronor, eller tillhopa 52,800 kronor, avsedda till avlöningar åt sjökarteverkets civila personal och återstoden, eller 188,200 kronor, till verkets allmänna utgifter.

För år 1918 har sjökarteverkets utgifter beräknats på följande sätt:

till bestridande av avlöningar (samma belopp som		
för år 1917)	kronor 52,800:—	
till bestridande av allmänna utgifter.....	» 213,200:—	
		<u>Summa kronor 266,000:—</u>

Ökningen i den för allmänna utgifter beräknade slutsumman för-
anledes därav, att den däri ingående posten å sammanlagt 150,000
kronor till sjömätningsexpeditioner samt rustning och underhåll av
fartyg m. m. ansetts böra med hänsyn till den av världskriget föror-
sakade allmänna fördyring, bland annat av bränsle för fartygens drift,
höjas med 25,000 kronor till 175,000 kronor.

För täckande av dessa utgifter har beräknats dels det oförändrade
ordinarie anslaget till sjökarteverket å 101,800 kronor dels ock bidra-
get från handels- och sjöfartsfonden samt behållningen å sjökortsför-
säljningen, vilka sistnämnda poster upptagits till enahanda belopp som
i 1917 års stat. I fråga om sättet för beredande av medel till täckande
av skillnaden mellan ovanstående utgifts- och inkomstbelopp, vilken
skillnad uppgår till 108,200 kronor, har sjökarteverkets chef meddelat,
att under år 1916 uppstått en behållning å till kartverket anvisade medel
på grund därav, att sjömätning icke kunnat under samma år utföras
med beräknad mätningstyrka. Nämda behållning beräknades vid 1916
års slut uppgå till omkring 87,000 kronor. Då emellertid kartverks-

chefen i annat sammanhang föreslagit, att av denna behållning ett belopp av 71,100 kronor måtte få användas till omändringsarbeten å ångfartyget Ran för fartygets användning såsom sjömätningarfartyg, har bemälda chef hemställt, att för utfyllande av nämnda summa av 108,200 kronor måtte äskas ett anslag å extra stat för år 1918 av sagda belopp.

I likhet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit, har riksdagen funnit det år 1918 tillgängliga beloppet till bestridande av sjökarteverkets utgifter böra fördelas på följande sätt:

Ordinarie anslag:

bestämt anslag	kronor 47,800: —	
förslagsanslag	» 5,000: —	
reservationsanslag	» 49,000: —	kronor 101,800: —

Extra anslag:

till utförande av sjömätningar	» 108,200: —	
		kronor 210,000: —
bidrag från handels- och sjöfartsfonden	» 21,000: —	
beräknad behållning av sjökortsförsäljningen år 1917	» 35,000: —	
		Summa kronor 266,000: —

På grund härav har riksdagen uppfört ordinarie anslaget till sjökarteverket i riksstaten för år 1918 med oförändrat belopp, 101,800 kronor.

98:o) Under punkt 93 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till utförande av sjömätningar bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 108,200 kronor.

Med åberopande av vad här ovan anförts under punkt 97 får riksdagen anmäla, att riksdagen till utförande av sjömätningar på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 108,200 kronor.

99:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 94 föreslagit riksdagen medgiva, att till omändringsarbeten å ångfartyget Ran för fartygets användning såsom sjömätningarfartyg må användas ett belopp av 71,100 kronor av besparingar, som uppstått å anslag för sjökarteverket.

Under hänvisning till vad riksdagen under punkt 97 här ovan anför, får riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, anmäla, att riksdagen medgivit, att till omändringsarbeten å ångfartyget Ran för fartygets användning såsom sjömätningarfartyg må användas ett belopp av 71,100 kronor av besparingar, som uppstått å anslag för sjökarteverket.

Lots- och fyrväsendet.

100:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 95 föreslagit riksdagen att, med godkännande av avlöningsstater för lotsstyrelsen och för fyrpersonalen av den lydelse, bilagorna nr 12 och 13 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisa, i riksstaten för år 1918 minska förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,649,774 kronor, med 6,700 kronor, till 3,643,074 kronor.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna i förevarande avlöningsstater innebära dels uppförande å staten för lotsstyrelsen av en ny verkmästarebefattning med begynnelselönn av 4,000 kronor och i samband därmed nedsättning av den i staten upptagna anvisningen till arvoden åt tekniska biträden å 6,500 kronor med 2,000 kronor till 4,500 kronor, dels uteslutande ur staten för fyrpersonalen av en fyrvaktare samt upptagande i stället av ett fyrbiträde, dels ock avförande från övergångs- och indragningsstaten av vissa personer.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med godkännande av avlöningsstater för lotsstyrelsen och för fyrpersonalen av den lydelse, bilagorna nr 12 och 13 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisa, i riksstaten för år 1918 minskat förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,649,774 kronor, med 6,700 kronor till 3,643,074 kronor.

Förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna kommer alltså att i 1918 års riksstat upptagas sålunda:

Direkt anvisning	kronor 3,642,665: —
Friheter	» 405: —
Ersättningar	» 4: —
	<hr/>
	tillhopa kronor 3,643,074: —

101:o) I punkt 96 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till säkerhetsanstalterna för sjöfarten bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 460,000 kronor.

Det begärda extra anslaget till säkerhetsanstalterna för sjöfarten är upptaget till samma belopp, som för år 1917 beviljats till liknande ändamål, eller 460,000 kronor och är avsett att användas på följande sätt:

En lysboj med förankringsgods vid Ellagrund	5,000	kronor
En kombinerad lys- och ljudboj med förankringsgods vid Klotet	11,200	»
En lysboj med förankringsgods vid Långagrund	7,500	»
Reparation av hamnen vid Dämmans fyrplats	40,000	»
Förbättring av säkerhetsanstalterna vid Östergarns fyrplats	40,000	»
Nytt mistsignalmaskineri för Simpnäsklubbs fyrplats	10,000	»
» » vid Björns »	30,000	»
» » » Skags »	50,000	»
Fortsatt införande av agabelysning	70,800	»
Förbättrad fyrbelysning för insegling till Karlskrona ..	76,000	»
Ny fyr- och mistsignalstation å Härnöklubb	85,000	»
Uppassningshus vid Härnösands lotsplats	6,500	»
En livräddningsstation i Glommens fiskehamn å Hal- landskusten	13,000	»
Ny mistsignalstation vid Rödkallens fyrplats	15,000	»
	<hr/> Summa 460,000 kronor	

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till säkerhetsanstalterna för sjöfarten på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 460,000 kronor.

Undervisningsanstalter för sjöfart samt nautisk- meteorologiska byrån.

102:o) Under punkt 97 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av stat för navigationsskolorna i riket av den lydelse, bilagan nr 14 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höja anslaget till navigationsskolorna, nu 184,220 kronor, med 1,400 kronor till 185,620 kronor.

Den begärda höjningen av detta anslag har föranletts därav, att den för navigationsskolan i Göteborg utgående anvisningen å 1,800 kronor av anslagsposten till böckers, undervisningsmateriels och andra inventariers underhåll och förökande samt till utgifter för bränsle, lys-hållning m. m. med anledning av skolans utvidgning visat sig otillräcklig.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts framställning, får anmäla, att riksdagen, med godkännande av stat för navigationsskolorna i riket av den lydelse, bilagan nr 14 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln utvisar, i riksstaten för år 1918 höjt anslaget till navigationsskolorna, nu 184,220 kronor, med 1,400 kronor till 185,620 kronor.

103:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 98 föreslagit riksdagen att för arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å högst 3,500 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande anslag, vilket med enahanda belopp utgår även för innevarande år, får anmäla, att riksdagen för arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 3,500 kronor.

Marinen och handeln.

104:o) I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlätna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under punkt 91 av femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 26,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 16 april 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 295), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen dels medgiva, att tillfällig löneförbättring under år 1918 må enligt nedan angivna grunder utgå till lärarpersonal vid sjökrigsskolan och skeppsgosseskolan samt till inspektör och lärarpersonal vid navigationsskolorna i riket, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1918 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av lektor eller lärare i fysik eller franska språket vid sjökrigsskolan eller såsom rektor eller skollärare vid skeppsgosseskolan

eller såsom inspektör, föreståndare, ordinarie eller extra lärare vid någon av rikets navigationsskolor.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp, som beräknas för helt år, där ej annorledes här nedan sägs:

vid sjökrigsskolan:

till lektor i 1:a—4:e lönegraderna	med 600 kronor
» » » 5:e lönegraden	» 400 »
» lärare i fysik	» 300 »
» » » franska språket	» 300 »

vid skeppsgosseskolan:

till rektor	med 600 kronor
» skollärare, som vid ingången av år 1918 är anställd i sådan egenskap, under förutsättning att han vid denna tidpunkt har eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder, med	(500 + 200) = » 700 »
till annan skollärare med	(300 + 200) = » 500 »

vid navigationsskolorna:

till inspektör	med 500 kronor
» föreståndare med begynnelseavlönning av 5,000 kronor samt 2 ålderstillägg	» 400 »
» föreståndare med begynnelseavlönning av 5,000 kronor samt 1 ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlönning av 5,000 kronor och utan ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlönning av 4,500 kronor	» 600 »
» ordinarie lärare	» 600 »
» extra lärare i sjökaptens-, styrmans- samt 1:a och 2:a maskinistklasserna med 15 kronor för veckotimme,	
» extra lärare i skepparklasserna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand med 10 kronor för veckotimme,	
» extra lärare i 3:e maskinistklasserna och i skepparklassen vid navigationsskolan i Kalmar med 300 kronor för hela undervisningskursen, och	
» extra lärare i hälso- och förbandslära med 1 krona för undervisningstimme;	
dock att löneförbättring för extra lärare i intet fall må överstiga 300 kronor för varje lärare.	

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavare i samma ordning som lönen vid tjänsten eller, där avlöningen vid tjänsten utgår i form av arvode, i samma ordning som detta;

dels ock för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 29,000 kronor.

Riksdagen, som är ense med Eders Kungl. Maj:t därom, att tillfällig löneförbättring bör under år 1918 utgå till större delen av här ifrågasvarande personal, har dock icke i allt kunnat godkänna Eders Kungl. Maj:ts förslag. För de ändringar riksdagen sålunda ansett sig böra vidtaga får riksdagen här nedan redogöra.

Beträffande lärarpersonalen vid sjökrigsskolan har riksdagen intet att erinra mot den föreslagna tillfälliga löneförbättringen till lärarna i fysik och franska språket; vad däremot angår löneförbättringen till lektorerna har riksdagen känt sig i hög grad tveksam, huruvida dessa över huvud taget borde bliva delaktiga av en sådan förmån. I jämförelse med lektorerna vid de högre allmänna läroverken, med vilka de äro likställda i avlöningshänseende, äro de i avsevärd mån mindre betungade av sin tjänstgöring. Under sådana förhållanden har riksdagen icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende utan har ansett, att den tillfälliga löneförbättringen bör utgå med 400 kronor till lektor i första—fjärde lönegraderna och med 300 kronor till lektor i femte lönegraden.

Eders Kungl. Maj:ts förslag om tillfällig löneförbättring åt rektor vid skeppsgosseskolan har av riksdagen godtagits. Enär skollärare därstädes är likställd med folkskollärare och riksdagen beslutat att till folkskollärare, som är familjeförsörjare, skall utgå tillfällig löneförbättring med 600 kronor och till annan sådan lärare med 400 kronor, har riksdagen ansett dessa belopp skäligen jämväl för ifrågasvarande lärare. Däremot har riksdagen icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om ett tillägg därutöver av 200 kronor till lärarna i fråga.

Vad personalen vid navigationsskolan beträffar, har riksdagen icke ansett sig kunna bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om tillfällig löneförbättring åt inspektören för dessa skolor. Med hänsyn till omfattningen av de med denna tjänst förenade göromålen måste nämligen densamma anses så väl avlönad, att någon tillfällig löneförbättring icke bör tillkomma dess innehavare. I övrigt har riksdagen icke haft något att erinra mot beloppen av de i propositionen föreslagna tillfälliga löneförbättringarna till denna personalgrupp. I fråga om den till vissa extra lärare vid navigationsskolorna utgående tillfälliga löneförbättring har riksdagen ansett sig böra, i likhet med vad riksdagen beslutat be-

träffande extra lärare vid privatläroverken, meddela en särskild bestämmelse, avsedd att förhindra uppbärandet av dylik löneförbättring för tjänstgöring vid olika läroanstalter till ett sammanlagt belopp av över 300 kronor.

Då riksdagen sålunda ansett sig böra vidtaga vissa minskningar i de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna tillfälliga löneförbättringarna, kan det för bestridande av kostnaderna för dessa löneförbättringar erforderliga beloppet något nedsättas. Enligt verkställd beräkning skulle för ändamålet krävas ett belopp av 26,400 kronor, vilket riksdagen ansett böra avrundas till 27,000 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen i anledning av förevärande proposition

dels medgivit, att tillfällig löneförbättring under år 1918 må enligt nedan angivna grunder utgå till lärarpersonal vid sjökrigsskolan, skeppsgosseskolan och navigationsskolorna i riket, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer

den, som under år 1918 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av lektor eller lärare i fysik eller franska språket vid sjökrigsskolan eller såsom rektor eller skollärare vid skeppsgosseskolan eller såsom föreståndare, ordinarie eller extra lärare vid någon av rikets navigationsskolor.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp, som beräknas för helt år, där ej annorledes här nedan sägs:

vid sjökrigsskolan:

till lektor i 1:a—4:e lönegraderna	med 400 kronor
» » » 5:e lönegraden	» 300 »
» lärare i fysik	» 300 »
» » » franska språket	» 300 »

vid skeppsgosseskolan:

till rektor.....	med 600 kronor
» skollärare, som vid ingången av år 1918 är anställd i sådan egenskap, under förutsättning att han vid denna tidpunkt har eget äkta barn, som icke uppnått 18 års ålder	» 600 »
» annan skollärare.....	» 400 »

vid navigationsskolorna:

till föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 2 ålderstillägg	med 400 kronor
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor samt 1 ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 5,000 kronor utan ålderstillägg	» 600 »
» föreståndare med begynnelseavlöning av 4,500 kronor	» 600 »
» ordinarie lärare	» 600 »
» extra lärare i sjökaptens-, styrmans- samt 1:a och 2:a maskinistklasserna med 15 kronor för veckotimme,	
» extra lärare i skepparklasserna vid navigationsskolorna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Härnösand med 10 kronor för veckotimme,	
» extra lärare i 3:e maskinistklasserna och i skepparklassen vid navigationsskolan i Kalmar med 300 kronor för hela undervisningskursen, och	
» extra lärare i hälso- och förbandslära med 1 krona för undervisningstimme;	

dock att tillfällig löneförbättring för extra lärare i intet fall må överstiga 300 kronor för varje lärare och ej heller utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 300 kronor, ävensom att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 300 kronor, må för tjänstgöring vid navigationsskola uppbära tillfällig löneförbättring allenast till så stort belopp, att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 300 kronor för år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavare i samma ordning som lönen vid tjänsten eller, där avlöningen vid tjänsten utgår i form av arvode, i samma ordning som detta;

dels ock för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 27,000 kronor.

105:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen på grund av Eders Kungl. Maj:ts i särskild proposition (nr 129) gjorda framställning för *beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1917 åt befattningshavare i statens tjänst* å extra stat för år 1918 under denna huvudtitel såsom förslagsanslag anvisat 2,300,000 kronor.

106:o) Beträffande övriga å nu gällande riksstat under femte huvudtiteln upptagna ordinarie anslag har någon förändring icke ifrågasatts,

och får riksdagen anmäla, att samtliga de ordinarie anslag under femte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, i riksstaten för år 1918 upptagits till oförändrade belopp.

Stockholm den 16 juni 1917.

Med undersätlig vördnad.

Bilaga A.

Stat

för mariningenjörkåren.

Antal		Kronor.	Summa.
1	Marinöverdirektör:		
	fast arvode	8,000	
	dagavlöning å 6 kronor	2,190	10,190
1	Marindirektör av 1:a graden:		
	lön	6,000	
	dagavlöning å 5 kronor	1,825	7,825
2	Marindirektörer av 1:a graden	—	15,650
1	Marindirektör av 2:a graden:		
	lön	5,000	
	dagavlöning å 5 kronor	1,825	6,825
2	Marindirektörer av 2:a graden	—	13,650
1	Mariningenjör av 1:a graden, 1:a löneklassen:		
	lön	4,500	
	dagavlöning å 4 kronor	1,460	5,960
9	Mariningenjörer av 1:a graden, 1:a löneklassen	—	53,640
1	Mariningenjör av 1:a graden, 2:a löneklassen:		
	lön	3,500	
	dagavlöning å 4 kronor	1,460	4,960
4	Mariningenjörer av 1:a graden, 2:a löneklassen	—	19,840
1	Mariningenjör av 2:a graden:		
	lön	3,000	
	dagavlöning å 3 kronor	1,095	4,095
7	Mariningenjörer av 2:a graden	—	28,665
1	Extra mariningenjör:		
	arvode	2,000	
	dagavlöning å 3 kronor	1,095	3,095
31	Transport	—	174,395

Antal		Kronor.	Summa.
31	Transport	—	174,395
3	Extra mariningenjörer	—	9,285
1	Stationsingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	1,000	5,500
1	Stationsingenjör	—	5,500
1	Verkstadsingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	1,000	5,500
1	Verkstadsingenjör	—	5,500
1	Miningenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
2	Miningenjörer	—	10,000
1	Torpedingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
3	Torpedingenjörer	—	15,000
1	Elektroingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
3	Elektroingenjörer	—	15,000
1	Artilleriingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
1	Kemist:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
51			
	Arvode till den torpedingenjör, som förestår torpedverkstaden i Karlskrona	—	1,000
	Inkvarteringsbidrag, förslagsvis högst	—	16,100
5	Mariningenjörsstipendiater, stipendier å 1,200 kronor	—	6,000
	Summa högst kronor	—	293,780

Anmärkingar:

1:o. För stations-, min-, torped-, elektro-, verkstads- och artilleriingenjör samt kemist, som åtnjuter boställe i kronans hus, minskas fasta lönen med 400 kronor i Karlskrona och 500 kronor i Stockholm.

2:o. Till övrig personal vid mariningenjörkåren, som icke åtnjuter fri bostad i kronans hus, utgår i den ordning, reglemente för marinen bestämmer, inkvarteringsbidrag med ett efter år räknat belopp av:

	vid Karlskrona station:	vid Stockholms station:
för marinöverdirektör	—	1,200 kronor
» marindirektör.....	600 kronor	1,000 »
» mariningenjör av 1:a graden	400 »	500 »
» mariningenjör av 2:a graden och extra mariningenjör	300 »	400 »

3:o. För min-, torped-, elektro- och artilleriingenjör samt kemist höjes lönen efter 5, 10, 15 och 20 års väl vitsordad tjänstgöring, varje gång med 500 kronor, samt för stations- och verkstadsingenjör efter 5, 10 och 15 års sådan tjänstgöring, varje gång med 500 kronor.

Tabell över anslagen under riksstatens femte huvudtitel.

Sjöförsvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1. Marinen.					
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen.....			69,900	
	Säger för departementet			86,900	
B. Marinförvaltningen och marin- staben.					
1	Marinförvaltningen			137,000	
2	Vikariatsersättning m. m. i marinförvalt- ningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,300
3	Förstärkning av arbetskrafterna i marin- förvaltningen, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				9,650
4	Marinstaben			7,000	
	Säger för marinförvaltningen och marin- staben			144,000	15,950
C. Undervisningsverken.					
1	Sjökrigshögskolan, <i>reservationsanslag</i>			27,225	
2	Sjökrigsskolan, <i>reservationsanslag</i>			48,069	
3	Skeppsgosseskolan			29,720	
4	Marinintendentskolan, <i>reservationsanslag</i> ...			9,100	
	Säger för undervisningsverken			114,114	
D. Flottan.					
<i>Avlöning, ersättningar m. m.</i>					
1	Avlöning för flottans kärer och stater, <i>för- slagsanslag</i>	6,341,969			
2	Extra lönetillägg för år 1917, <i>förslagsanslag</i>		500		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
3	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	4,300			
4	Krigstjänstpremier till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan, <i>förslagsanslag</i>		200,000	6,346,269	200,500
<i>Intendenturen.</i>					
5	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>reservationsanslag</i>	555,212			
6	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>förslagsanslag</i> , högst		111,000		
7	Naturaunderhåll åt personal vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	2,121,659			
8	Förstärkning av förslagsanslaget till natura- underhåll åt personal vid flottan, <i>förslagsanslag</i> , högst		424,300	2,676,871	535,300
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>					
9	Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservationsanslag</i>	3,162,900			
10	Krigsfartygsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		6,400,000		
11	Undervattenbåtsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		4,200,000		
12	Flygbåtsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		135,000		
13	Förvaringsskjul för flygbåtar m. m., <i>reservationsanslag</i>		20,000		
14	Utvidgning m. m. av flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		275,000		
15	Tankpråmar för oljetransport, <i>reservationsanslag</i>		72,080		
16	Laddningsstation m. m. vid flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		112,500		
17	Central beklädnadsverkstad för marinen m. m., <i>reservationsanslag</i>		250,000		
18	Transportmedel för flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		30,100		
19	Kolpräm för flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>		25,000		
20	Kajbyggnad vid flottans station i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		21,850		
21	Torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		81,900		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
22	Transportmedel för flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		50,500		
23	Motorbåt för skeppsgossekåren i Marstrand, <i>reservationsanslag</i>		11,500		
24	Örlogsdepå vid Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		120,000	3,162,900	11,805,430
<i>Övningar.</i>					
25	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	3,828,000			
26	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		380,000		
27	Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., <i>förslagsanslag</i>	914,789		4,742,789	380,000
<i>Artilleribehov.</i>					
28	Skjutförsök och inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	40,000			
29	Nya kärnrör för kanoner vid flottan, <i>reservationsanslag</i>		60,000		
30	Tubkanoner för flottan, <i>reservationsanslag</i> ...		37,500		
31	Kanoner och kulsprutor i reserv, <i>reservationsanslag</i>		122,500		
32	Förbättring av projektilutredningen för pansarbåten Oscar II, <i>reservationsanslag</i> ...		100,000		
33	Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia, <i>reservationsanslag</i>		155,000		
34	Avståndsmättningsinstrument för jagare, <i>reservationsanslag</i>		22,500		
35	Båtmateriel för flottans måldepå i Stockholms skärgård, <i>reservationsanslag</i>		23,000		
36	Luftkanoner till skydd för viss anläggning, <i>reservationsanslag</i>		290,000	40,000	810,500
<i>Torped- och gnistsignalväsendet m. m.</i>					
37	Torpeder i reserv, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
38	Torpedsikten m. m. & jagare, <i>reservationsanslag</i>		16,200		
39	Nätsaxar till torpeder, <i>reservationsanslag</i> ...		25,000		
40	Ombestyckning av två jagare, <i>reservationsanslag</i>		57,900		

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
41		63,000		
42		12,000		
43		55,250		
44		40,000		
45		28,000		
46		35,000		382,350
<i>Minväsendet.</i>				
47		167,000		
48		206,500		
49		100,000		473,500
Säger för flottan			16,968,829	14,587,580
E. Kustartilleriet.				
<i>Avlöning.</i>				
1			1,616,726	
<i>Intendenturen.</i>				
2	142,800			
3		28,600		
4	582,100			
5		116,400	724,900	145,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>					
6	Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>reservationsanslag</i>	553,350			
7	Täckande av överbetalning å reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel för år 1916, <i>förslagsanslag</i> , högst		119,044		
8	Mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fedriksborg m. m., <i>reservationsanslag</i>		110,000		
9	Kolgårdar i Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>		24,900		
10	Inredning av det s. k. Fredriksborgstornet i Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i> ...		12,000		
11	Förändring av torpedbatteriet vid Oxdjupet, <i>reservationsanslag</i>		13,650		
12	Elektrisk belysning i befästningar m. m. å Oscarsvärn, <i>reservationsanslag</i>		29,500		
13	Förrådsskjul för Karlskrona fästnings äldre rörliga bestyckning, <i>reservationsanslag</i> ...		18,000		
14	Transportpråmar för Karlskrona fästning, <i>reservationsanslag</i>		32,000		
15	Förrådsbyggnad för förläggninginventarier m. m. vid Älvsborgs fästning, <i>reservationsanslag</i>		15,700		
16	Övningsmateriel m. m. för Hemsö kustartillerikår, <i>reservationsanslag</i>		115,000	553,350	489,794
<i>Övningar.</i>					
17	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	492,600			
18	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		200,000		
19	Kustartilleribeväringens avlöning och beklädning m. m., <i>förslagsanslag</i>	430,000			
20	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	20,000			
21	Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		50,000	942,600	250,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Artilleribehov.</i>					
22	Nya kärnrör för kanoner vid kustbefästningarna, <i>reservationsanslag</i>		31,250		
23	Eldhandvapen för kustartilleriet, <i>reservationsanslag</i>		33,000		64,250
<i>Minväsendet.</i>					
24	Permanenta mineringar vid kustbefästningarna, <i>reservationsanslag</i>		120,000		
25	Telefonmateriel för bevakningsändamål vid Älvsborgs fästning, <i>reservationsanslag</i>		30,000		150,000
Säger för kustartilleriet				3,837,576	1,099,044
F. Flottan och kustartilleriet.					
1	Reservstat för marinen, <i>förslagsanslag</i>			29,057	
2	Anställnings- och avskedspremier vid marinen, <i>förslagsanslag</i>			65,500	
3	Extra rekryteringsbidrag vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				50,000
4	Rekapitulationspremier vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				50,000
5	Åtgärder för civilianställning av uttjänt manskap vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				10,000
6	Materiel m. m. för marinens flygväsende, <i>reservationsanslag</i>				300,000
7	Viss artilleriemateriel för flottan och kustartilleriet, <i>reservationsanslag</i>				94,500
Säger för flottan och kustartilleriet				94,557	504,500
G. Kostnader för tryggande av rikets neutralitet.					
Neutralitetskostnader under år 1916:					
1	Täckande av under år 1916 förskjutna kostnader för tryggande av rikets neutralitet, <i>förslagsanslag</i> , högst		15,793,448		
2	Ersättande av det år 1916 till sjöförsvarets stärkande jämlikt riksdagens skrivelse nr 219 beviljade belopp, <i>reservationsanslag</i>		2,956,050		18,749,498

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Neutralitetskostnader efter 1916 års utgång:				
3 Egentliga neutralitetskostnader, <i>förslagsanslag</i> , högst		11,600,000		
4 Förstärkning av visst förråd, <i>förslagsanslag</i> , högst		900,000		
5 Materielanskaffningar, för vilka medel redan av Kungl. Majt anvisats, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000,000		14,500,000
Säger för kostnader för tryggande av rikets neutralitet				33,249,498
H. Diverse.				
1 Personliga lönetillägg, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,145
2 Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			42,000	
3 Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenten under anställning eller kommandering utrikes, <i>reservationsanslag</i>			15,000	
4 Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, <i>reservationsanslag</i>			2,000	
5 Marinläkarkurs, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,000
6 Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			55,500	
7 Flyttningshjälp, <i>förslagsanslag</i>			11,000	
8 Sjukvård för marinen, <i>förslagsanslag</i>			140,960	
9 Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, <i>förslagsanslag</i>			350,000	
10 Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				11,950
11 Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>förslagsanslag</i>			140,000	
12 Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.			25,000	
13 Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			25,002	
14 Diverse behov			22,254	
15 Extra utgifter			75,000	
16 Hyresutgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst				57,000
17 Täckande av vissa förskott, <i>förslagsanslag</i> , högst				339,947

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
18	Bidrag till utgivande av ett sjökrigshistoriskt arbete, <i>reservationsanslag</i>				6,000
19	Upprensning av viss farled, <i>reservationsanslag</i>				165,000
	Säger för diverse			903,716	590,042
	Säger för marinen			22,149,692	50,046,614
2. Handeln.					
<i>Sjökarteverket.</i>					
Sjökarteverket:					
1a	<i>Bestämt anslag</i>	47,800			
1b	<i>Förslagsanslag</i>	5,000			
1c	<i>Reservationsanslag</i>	49,000	101,800		
2	Sjömätningar, <i>reservationsanslag</i>		108,200	101,800	108,200
<i>Lots- och fyrväsendet.</i>					
Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag</i> :					
3a	Direkt anvisning	3,642,665			
3b	Friheter	405			
3c	Ersättningar	4	3,643,074		
4	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, <i>reservationsanslag</i>		460,000	3,643,074	460,000
<i>Undervisningsanstalter för sjöfart samt nautisk-meteorologiska byrån.</i>					
5	Navigationsskolorna	185,620			
6	Navigationslärarkursen, <i>reservationsanslag</i>	2,200			
Nautisk-meteorologiska byrån:					
7a	<i>Bestämt anslag</i>	10,000			
7b	<i>Reservationsanslag</i>	16,100	26,100		
8	Ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,500		
9	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	13,000		226,920	3,500
	Säger för handeln			3,971,794	571,700

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
3. Marinen och handeln.					
1	Tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal vid marinen tillhörande undervisningsanstalter samt navigationsskolorna, förslagsanslag				27,000
2	Krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1917, förslagsanslag				2,300,000
	Säger för marinen och handeln				2,327,000
	Summa			26,121,486	52,945,314